Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika nestátní neziskové organizace – Denní centrum Barevný svět, o. p. s.

Autor: Lucie Malá

Vedoucí práce: Ing. Helena Řezbová, Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Malá Lucie

Podnikání a administrativa

Název práce

Ekonomika nestátní neziskové organizace - Denní centrum Barevný svět, o.p.s.

Anglický název

Economy of non-governmental organization - Denní centrum Barevný svět, o.p.s.

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je na základě finanční analýzy neziskové organizace Denní centrum Barevný svět, o.p.s. za roky 2011-2013 vymezit závěry, návrhy a doporučení pro budoucí stabilizaci a rozvoj organizace.

Metodika

1. vymezení teoretických přístupů pro hodnocení ekonomiky neziskových organizací
2. základní charakteristika subjektu - Denní centrum Barevný svět, o.p.s.
3. vlastní výpočty a komentáře
4. závěry, návrhy, doporučení.

Teoretická část bude zpracována na základě české i cizojazyčné literatury, bude čerpáno z odborných knih (ISBN) a časopisů (ISSN).
Aplikační část bude zpracována v programu Excel, data budou zpracována do přehledných tabulek a grafů, včetně komentářů.

Harmonogram zpracování

Literární rešerše - první základní část : 1-2/2014
Detailní metodika a dokončení druhé části literární rešerše : 3-6/2014
Třetí část literární rešerše : 7-8/2014
Vlastní práce, analytická část, výpočty, grafy : 9-11/2014
Vlastní práce, komentáře k výpočtům : 12/2014
Vlastní práce, syntéza poznatků, návrhy a doporučení : 1-2/2015
Odevzdání poslední verze práce vedoucímu práce ke konečnému posouzení : 5.3.2015

Rozsah textové části

30-50 stran

Klíčová slova

nezisková organizace, náklady, výnosy, fundraising

Doporučené zdroje informací

DUBEN, R. Neziskový sektor v ekonomice a společnosti. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1996, 373 s. ISBN 80-859-6319-1.
DEBBASCH, Ch. Neziskové organizace. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 127 s. ISBN 80-858-6578-5.
BOUKAL, P. Fundraising pro neziskové organizace. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.
MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně. Olomouc: ANAG, 1999-, sv. Účetnictví, daně. 263 s. ISBN 978-80-7263-825-3.

HANNAGAN, T. Marketing pro neziskový sektor. Vyd. 1. Praha: Management Press, 1996, 205 s. ISBN 80-859-4307-7.
KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipální firmy. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, xii, 206 s. ISBN 80-717-9778-2.
PEKOVÁ, J., PILNÝ J., JETMAR M. Veřejný sektor - řízení a financování. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2007, 485 s. ISBN 978-807-3579-364.
DRUCKER, P. Řízení neziskových organizací: praxe a principy. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. 184 s. ISBN 80-856-0338-1.

REKTOŘÍK J. a kol. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. Ekopress, 2002. 309 s. ISBN 80-86119-60-2.
OCHRANA, F. Veřejný sektor a efektivní rozhodování. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-726-1018-X.
STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁTKOVÁ, K. Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 172. ISBN 978-80-7357-973-9.
POLÁČKOVÁ, Z. Fundraisingové aktivity: jak získat finanční prostředky od místní komunity. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 120 s. ISBN 80-7178-94-2.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. Úspěšná nezisková organizace. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, Management (Grada). 154 s. ISBN 978-80-247-2707-3.
SEDLÁČEK, Jaroslav. Finanční analýza podniku. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011, v, 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

Vedoucí práce

Řezbová Helena, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2015

Elektronicky schváleno dne 6.10.2014

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 6.10.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Ekonomika nestátní neziskové organizace – Denní centrum Barevný svět, o. p. s.“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 2. března 2015 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Heleně Řezbové, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky k bakalářské práci. Dále bych chtěla poděkovat finančním ředitelkám organizace Bc. Aleně Hostašové a Bc. et. Mgr. Petře Tučkové za spolupráci a získání údajů pro zpracování praktické části.

Ekonomika nestátní neziskové organizace – Denní centrum Barevný svět, o. p. s.
Economy of non-governmental organization – Denní centrum Barevný svět, o. p. s.

Souhrn

Bakalářská práce na téma Ekonomika nestátní neziskové organizace se zabývá ekonomikou neziskové organizace Denní centrum Barevný svět, o. p. s. V literární rešerši jsou vysvětleny definice pojmů vztahující se k neziskovému sektoru. Mimo jiné je zde porovnán neziskový a ziskový sektor, financování nestátních neziskových organizací a charakteristika finanční analýzy. Ve vlastní práci je uveden popis vybraného podniku a dále samotná finanční analýza. V rámci finanční analýzy byly vypočteny poměrové ukazatele. Jsou vypočteny vzorce ukazatelů rentability, zadluženosti, likvidity a aktivity za sledované období 2011-2013. Je sledován vývoj těchto ukazatelů a hodnoty jsou porovnávány s doporučenými hodnotami. V závěru je uvedeno doporučení pro lepší hospodaření organizace.

Summary

The bachelor thesis on the topic economy of non-governmental organization deals with the economy of the organization Denní centrum Barevný svět, o. p. s. In the literature overview there are explained the definitions related to the non-profit sector. It also encompasses the differences between profit and non-profit sector, financing of non-governmental organizations and the characterization of financial analysis. Second part of thesis approaches the description of Denní centrum Barevný svět, o. p. s. It follows the financial analysis of selected non-governmental organization. Within the scope of financial analysis, there are solved indicators of profitability, indebtedness, liquidity and activity for the followed period 2011-2013. There is a recommendation included at the end of the thesis.

Klíčová slova: nezisková organizace, náklady, výnosy, fundraising
Key words: non-governmental organization, costs, returns, fundraising

Obsah

1 Úvod 9

2 Cíl práce a metodika 10

3 Literární rešerše 13

3.1 Neziskový sektor 13

3.1.1 Dělení neziskového sektoru 14

3.1.2 Pozice neziskového sektoru 15

3.1.3 Rozdíly mezi ziskovými a neziskovými organizacemi 15

3.1.4 Činnost nestátních neziskových organizací 16

3.1.5 Dělení neziskových organizací 17

3.2 Ekonomika nestátních neziskových organizací 18

3.2.1 Vedení účetnictví 19

3.2.2 Náklady a výnosy 21

3.3 Financování nestátní neziskové organizace 22

3.3.1 Fundraising 22

3.4 Druhy financování 23

3.4.1 Veřejné financování 23

3.4.2 Financování z neveřejných zdrojů 23

3.4.3 Samofinancování 25

3.5 Daně u nestátních neziskových organizací 25

3.5.1 Daň z příjmů 26

3.5.2 Daň z přidané hodnoty 26

3.6 Finanční analýza 27

3.6.1 Ukazatele rentability 27

3.6.2 Ukazatele zadluženosti 28

3.6.3 Ukazatele likvidity 29

3.6.4 Ukazatele aktivity 31
4 Vlastní práce 32
4.1 Denní centrum Barevný svět, o. p. s. 32
4.1.1 Majetek v užívání organizace 36
4.1.2 Zaměstnanci organizace 37
4.1.3 Doplňková činnost organizace 38
4.1.4 Projekty organizace 38
4.1.5 Financování organizace 40
4.1.6 Hospodaření organizace Denní centrum Barevný svět, o. p. s. 44
4.2 Finanční analýza Denní centrum Barevný svět, o. p. s. 47
4.2.1 Ukazatele rentability 47
4.2.2 Ukazatele zadluženosti 49
4.2.3 Ukazatele likvidity 51
4.2.4 Ukazatele aktivity 53
5 Závěr a doporučení 56
6 Seznam použitých zdrojů 59
7 Přílohy 63

1 Úvod

Neziskový sektor pomáhá a doplňuje funkci státu převážně v sociálních službách. Neziskové organizace se tak stávají neodmyslitelnou složkou života naší občanské společnosti. Jejich význam stále roste. Rozvoj a činnost neziskového sektoru je podmíněna dostatkem financí a potýká se s problémy jako typicky ziskové společnosti. Mezi nejčastější zdroje financování patří Ministerstvo práce a sociálních věcí, kraje, obce a úřad práce.

Neziskové organizace si svoji činnost rozdělují na hlavní činnost a podnikatelskou činnost. U každé neziskové organizace je vlastní podnikatelská činnost velice důležitá a nabývá tak na důrazu. U některých je podnikatelská činnost potřebnou činností, aby byly dál schopny prosperovat. Důležitým prvkem je také správně hodnotit ekonomiku. Hlavním nástrojem při hodnocení ekonomiky je finanční analýza. Finanční analýza nám podává nejen informace o celkovém hospodaření, ale také informace o celé finanční situaci podniku.

Vzhledem k tomu, že jsem měla možnost spolupracovat a konzultovat toto téma s finanční ředitelkou vybrané nestátní neziskové organizace a je to pro mě významné téma, začala jsem se tomuto tématu věnovat.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě finanční analýzy neziskové organizace Denní centrum Barevný svět, o. p. s. za roky 2011-2013 vymezit závěry, návrhy a doporučení pro budoucí stabilizaci a celkový rozvoj organizace.

Dílčí cíle:

a) vymezení teoretických přístupů pro hodnocení ekonomiky neziskových organizací
b) základní charakteristika subjektu – Denní centrum Barevný svět, o. p. s.
c) vlastní výpočty a komentáře
d) vymezení závěrů, návrhů a doporučení.

Důležitým krokem při zpracování bakalářské práce bude nutné začít chodit do knihovny. Stanu se členem Národní technické knihovny, knihovny Vysoké školy ekonomické a dalších. Zde si vypůjčím odborné knížky a budu využívat také odborných internetových článků. Tyto zdroje budou důležité pro literární rešerši.

V praktické části bude zmíněna charakteristika zkoumané neziskové organizace a následně budou spočítány vzorce finanční analýzy. Pro výpočty budou použita data z účetních výkazů, poskytnutá účetním z vybrané neziskové organizace. Data budou zpracována v programu Excel, do přehledných tabulek a grafů, včetně komentářů. Pro praktickou část budou použity údaje, získané při konzultacích s finanční ředitelkou organizace.

Tabulky v praktické části, u kterých bude potřeba kvantifikovat změny k základnímu období, budou doplněny o bazický index.

Tabulka č. 1: Bazický index

Název indexu	**Vzorec**	**Podle autora**
Bazický index	$\frac{\text{Ukazatel}_{i+1}}{\text{Ukazatel}_0}$	Otrusinová, 2011;

kde ukazatel$_0$ představuje základní rok (v analyzované časové řadě je to zpravidla první období);

i – označení období (např. rok).

Tabulka vzorců

Tabulka č. 2: Ukazatele rentability

Název ukazatele	Definice ukazatele	Vazba na řádky účetních výkazů podle předpisu č. 504/2002 Sb.
Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	Hospodářský výsledek doplňkové činnosti	V84
	Náklady doplňkové činnosti	V43
Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti	Zisk doplňkové činnosti	V84
	Ztráta hlavní činnosti	V84
Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů k Ψ	Náklady doplňkové činnosti	V43
	Výnosy doplňkové činnosti	V81

Zdroj: Kraftová, 2002; vlastní zpracování

Tabulka č. 3: Ukazatele zadluženosti

Název ukazatele	Definice ukazatele	Vazba na řádky účetních výkazů podle předpisu č. 504/2002 Sb.
Celková zadluženost	Cizí zdroje	R95
	Aktiva celkem	R01
Úrokové krytí	EBIT	V84+V18+V26
	Nákladové úroky	V26
Koeficient samofinancování	Vlastní kapitál	R86
	Aktiva celkem	R01

Zdroj: Knápková, 2013; Sedláček, 2011; Růčková, 2011; Kislingerová, 2005; vlastní zpracování

Tabulka č. 4: Ukazatele likvidity

Název ukazatele	**Definice ukazatele**	**Vazba na řádky účetních výkazů podle předpisu č. 504/2002 Sb.**
Okamžitá likvidita	Krátkodobý finanční majetek	R72 + R74
	Krátkodobé závazky	R129
Pohotová likvidita	Krátkodobý finanční majetek	R72 + R74
	Krátkodobé pohledávky	R71
	Krátkodobé závazky	R129
Čistý pracovní kapitál	Oběžná aktiva	R41
	Krátkodobé závazky	R129

Zdroj: Kraftová, 2002; Růčková, 2011; vlastní zpracování

Tabulka č. 5: Ukazatele aktivity

Název ukazatele	**Definice ukazatele**	**Vazba na řádky účetních výkazů podle předpisu č. 504/2002 Sb.**
Obrat kapitálu	Výnosy celkem	V56+V63 + V66 + V77 + V80
	Tržby celkem	V46 + V47 + V48
	Pasiva celkem	R134
Doba obratu pohledávek	Hodnota pohledávek	R71
	Jednodenní výnosy	V81
Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků	Hodnota pohledávek	R71
	Hodnota závazků	R129
	Provozní náklady	V43 – V26

Zdroj: Kraftová, 2002; Růčková, 2011; vlastní zpracování

3 Literární rešerše

3.1 Neziskový sektor

Hledáme-li ustálenou definici neziskového sektoru, zjistíme, že není pevně dána. Terminologie pro neziskový sektor má více termínů – třetí sektor, občanský sektor a veřejný sektor, jak uvádí L. M. Salamon a H. K. Anheier. Ustáleny jsou určité charakteristické rysy tohoto sektoru. Autoři na tuto problematiku nahlíží rozdílně.

Autor Boukal definuje neziskový sektor jako *„soubor subjektů, které jsou zakládány s primárním cílem dosáhnout přímého užitku.‘‘* Zakladatelé jsou zainteresováni na daném přímém užitku, kterého ziskovým způsobem nedosáhneme. Dále Boukal uvádí, že: *„Nestátní nezisková organizace je klíčovou strategií v této oblasti, a proto se lze setkat s větším počtem definic‘‘* (Boukal, 2009, str. 13).

Dle Dubna *„neziskový sektor není oblastí, která slouží k uspokojování vzdělávacích, sociálních, zdravotních, kulturních a jiných potřeb, ale zahrnuje i širokou paletu vazeb a vztahů souvisejících se vzájemnou pomocí lidí podobných zájmů a potřeb. Specifický charakter neziskového sektoru vytváří prvky solidarity, spontaneity, dobrovolnosti, altruismu a ochoty dát něco navíc, co je prospěšné většině občanů nejen v současnosti, ale i v budoucnost‘‘* (Duben, 1996, str. 112).

Podle Pestoff (2008) v tomto případě nejsou jednotní ani v dalších evropských státech. Je tomu tak z mnoha rozlišných tradic, jejichž kořeny sahají až do 19 století. Jedny z hlavních proudů myšlenek utvářející vznik neziskového sektoru v jednotlivých státech Evropy, mohou být považovány například:

a) tradice filantropie (UK, Irsko)
b) občanský závazek vůči společnosti, důraz na spravedlnost a demokracii (Skandinávské země)
c) princip „nahrazení“ podnětů spojených s církví (Německo, Belgie, Irsko, Nizozemsko)
d) v některých zemích činnost spojena s dobrovolnictvím. Výchova v pěstounské péči (Dánsko, Švédsko, atd.) nebo náboženství (Itálie, Belgie, Francie, atd.)
e) pozice rodiny hraje významnou roli v tempu vytváření neziskového sektoru, obzvláště, co se týče služeb jako péče o děti a o starší (Španělsko, Portugalsko, Řecko, Itálie).

3.1.1 Dělení neziskového sektoru

Neziskový sektor se rozčleňuje na sektor neziskový veřejný (veřejný sektor), neziskový soukromý a sektor domácností. Podrobněji k jednotlivým sektorům.

a) Sektor domácností

Skupiny osob, které sdílejí stejné podmínky života v ubytování, společně se podílejí na společném důchodu, spotřebovávají určité typy výrobků a služeb. Tento sektor nezahrnuje pouze ony klasické domácnosti, ale i různé sousedské nebo komunitní skupiny.

b) Neziskový veřejný sektor

Veřejné služby jsou poskytovány prostřednictvím veřejného sektoru, a to institucemi neboli veřejnoprávními neziskovými organizacemi. Veřejnoprávní neziskové organizace jsou organizační složky – ministerstva a jiné správní úřady, soudy, Nejvyšší kontrolní úřad atd., příspěvkové organizace s právní subjektivitou, které zřizuje stát – obce a kraje (Peková, 2012). Podstata veřejného sektoru podle Ochrany *„veřejným sektorem rozumíme tu oblast společenské reality, která se nachází ve veřejném vlastnictví, v níž se z politického hlediska rozhoduje veřejnou volbou a uplatňuje se v ní veřejná kontrola, přičemž účelem fungování veřejného sektoru je naplňování veřejného zájmu a správa věcí veřejných‘‘* (Ochrana, 2001, str. 11).

c) Neziskový soukromý sektor

Tyto organizace jsou založené soukromými subjekty, které do soukromých neziskových organizací (nestátních neziskových organizací – dále jen NNO) vkládají finanční prostředky. Mohou být také podporovány státem často i uzemní samosprávou – např. soukromé školy dostávají dotaci na žáka.

Anglický termín ,,non-governmental‘‘ v českém jazyce znamená „nevládní‘‘, avšak pro lepší srozumitelnost se používá „nestátní‘‘. V mé práci bude vystupovat termín nestátní nezisková organizace.

NNO se od ostatních komerčních firem velmi striktně odlišují. (Hannagan, 1996) Tyto firmy sledují jiný cíl než je rozdělení zisku, také nedodávají na trh výrobky či služby ani se nezabývají řídící činností. Organizace poskytnou výrobek či službu, ale zájemce nemusí být požádán, aby za ni zaplatil.

Usilují o změnu chování a jednání člověka i změnu celé společnosti. *„Jejich produktem je vyléčený pacient, dítě, které se něco naučí, mladá žena, z které vyroste řádný dospělý člověk, zkrátka změněný lidský život‘‘* (Drucker, 1994, str. 8).

3.1.2 Pozice neziskového sektoru

Pro začlenění neziskového sektoru je potřeba si uvést dělení národního hospodářství podle kritéria financování provozu a rozvoje.

a) Ziskový (tržní) sektor.
b) Neziskový (netržní) sektor.

Ziskový sektor tvoří tzv. obchodní firmy, které podnikají za účelem zisku. Říkáme jim i komerční firmy. Poskytují širokou škálu služeb, které se vyskytují v různých oborech. Jejich majetek je financován vlastními zdroji - kapitálem, případně cizími zdroji - půjčkou. (Rektořík, 2007)

Oproti tomu **neziskový sektor,** jak už z názvu slyšíme, tvoří firmy, které si za hlavní cíl své činnosti nekladou kumulaci zisku, ale jejich hlavním cílem je sloužit ve veřejně prospěšných činnostech. Neziskový sektor nicméně vytváří náklady v určité výši, a tím vytváří nabídku na trhu práce. Nakládají majetkem financovaným vlastními zdroji od soukromých nebo veřejných subjektů, možné je i použití cizích zdrojů. Státu se vyplatí financovat tyto ekonomické subjekty, protože tvoří kulturní složku státu. *„Zvláštnost neziskových organizací spočívá v tom, že se zabývají něčím, co se podstatně liší od tradičního výdělečného podnikání nebo řízení státu‘‘* (Debbasch, 1995, str. 101).

3.1.3 Rozdíly mezi ziskovými a neziskovými organizacemi

Jednoznačně nejpodstatnějším rozdílem mezi ziskovými a neziskovými organizacemi je ideologie zisku. Nezbytnou funkci v neziskových organizacích hraje představenstvo neziskové organizace. Jelikož se to na první pohled nemusí jevit jako důležité, představenstvo hraje důležitou roli, a to z toho důvodu, že oproti činnosti představenstva v komerčních firmách získává finanční zdroje pro svoji hlavní činnost. Drucker prohlubuje tuto myšlenku více. *„Já osobně dávám přednost takovému představenstvu, které nejen dokáže přimět veřejnost, aby instituci podporovala, ale jehož členové sami instituce finančně podporují"* (Drucker, 1994, str. 136). Rozdílů však nalezneme podstatně více. Viz tabulka.

Tabulka č. 6: Rozdíly mezi ziskovými a neziskovými organizacemi.

Charakteristika	Ziskové organizace	Neziskové organizace
Ideologie	Maximalizace zisku a důraz na produkci.	Motivem není zisk, ale hodnoty.
Organizační struktura	Existence větší organizační struktury a kontroly.	Volnější organizační struktura a slabší vnitřní kontrola.
Odpovědnost	Vysoká odpovědnost vůči akcionářům, představenstvo a ostatním.	Rozšiřování odpovědnosti a relativně slabá vnitřní zodpovědnost.
Nejednoznačnost	S větší organizační strukturou, roste nejednoznačnost v rolích a odpovědnostech.	S menší organizační strukturou, větší nejednoznačnost.
Pracovní motivace, uspokojení, věrnost	Slabá pracovní motivace, uspokojení a věrnost.	Vysoká pracovní motivace, uspokojení a věrnost.
Vedení lidí a vzory	Nedominantní typ vedení, vedlejší stupeň vedení dobře vyvinut a změna ve vedení je lehčí.	Charismatické vedení, další úrovně vedení ne tak vyvinuté a změna ve vedení je obtížnější.

Zdroj: Nair, N., Bhatnagar, D., 2011.

3.1.4 Činnost nestátních neziskových organizací

Svoji činnost neziskové organizace dělí na hlavní a vedlejší. Hlavně z toho důvodu, že hlavní činností se organizace snaží o vyrovnanost nákladů a výnosů, doplňkovou činností vytváří zisk. (Kraftová, 2002)

Hlavní činnost je ta, pro kterou byla organizace zřízena zvláštním právním předpisem nebo zřizovací listinou. Za jejich hlavní cíl se považuje plnění hlavního poslání, které si společnost stanovila při jejím založení. *„Hlavní poslání vidí ve změně lidské bytosti a zlepšování mezilidských vztahů, v kultivování společenského života ve smyslu demokratických idejí humanity, občanské solidarity a vzájemné úcty‘‘* (Debbasch, 1995, str. 101). Pokud organizace vytváří zisk, musí ho vrátit zpět do společnosti. Nesmí být využit k individuálnímu prospěchu.

Vedlejší činností se rozumí činnosti stanovené zvláštním právním předpisem, dále se uvádí pod termínem doplňková nebo podnikatelská činnost. Avšak touto provozovanou vedlejší činností nesmí být zhoršena kvalita a dostupnost služeb z hlavní činnosti organizace.

3.1.5 Dělení neziskových organizací

Spolky (dříve občanská sdružení)

Od 1. 1. 2014 nový Občanský zákoník zavedl pro občanská sdružení nový název spolek. Hlavní činností spolku je uspokojování a ochrana těch zájmů, k jejichž naplňování je spolek založen. Podnikání hlavní činností být nemůže. [1]

Politické strany a politická hnutí

Jedná se o dobrovolná sdružení vždy jen fyzických osob starších 18 let. Nutná je registrace na Ministerstvu vnitra. Na založení strany je nutný požadavek – minimálně tisíc lidí.

Registrované církve a náboženské společnosti

Dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem vyznávání určité náboženské víry, ať veřejně či soukromě, a zejména s tím spojeného shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby.

Nadace a nadační fondy

Nadace nebo nadační fond je účelové sdružení majetku vzniklé pro dosahování obecně prospěšných cílů. Zřizovateli je právnická nebo právně způsobilá fyzická osoba. Účel nadace má veřejně prospěšný charakter – podpora obecného blaha, i dobročinný charakter – podpora určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak. Činnost nadací je zaměřena na rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot atd. Nadace a nadační fondy od 1. 1. 2014 spadají pod tzv. fundace.[2]

Obecně prospěšné společnosti

Společnost může založit jak fyzická a právnická osoba, tak stát a územní samosprávné celky. Má formu pouze právnické osoby a je určena k poskytování obecně prospěšných služeb za předem stanovených pro všechny uživatele stejných podmínek zejména v oblastech sociálních (domovy důchodců, stravování důchodců), zdravotnictví (léčebny pro dlouhodobě nemocné), školství (mateřské školy) a kultuře (muzea, galerie).

[1] Zákon č. 89/2012 Sb., NOZ. (§214-217)
[2] Zákon č. 89/2012 Sb., NOZ. (§303-305)

Obecně prospěšné společnosti (dále jen o. p. s.) se kromě své hlavní činnosti mohou věnovat činnosti vedlejší. Vedlejší činnost vykonávají vlastním jménem, soustavně, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.

Vzniká sepsáním zakladatelské smlouvy podepsané všemi zakladateli nebo zakladatelskou listinou, když je zřizovatel jedna osoba. Vzniká dnem zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností, který je veden stejně jako obchodní rejstřík u příslušného soudu. Zaniká zrušením s likvidací, nebo bez likvidace dnem výmazu z rejstříku. (Merlíčková, 2013)

Od 1. 1. 2014 nesou tyto společnosti název ústavy. Nadále půjde o subjekty kombinující osobní a majetkové prvky fungování a propojující tak rysy spolku a nadace. (Boukal, 2013, str. 19)

Veřejné vysoké školy

Vysoké školy se z hlediska zřizovatele dělí na veřejné, soukromé nebo státní. Veřejné vysoké školy jsou upravovány zákonem o dani z příjmů a jsou považovány za nejvyšší stupeň vzdělávací soustavy. Hrají klíčovou roli ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.

3.2 Ekonomika nestátních neziskových organizací

Hospodaření nestátních neziskových organizací je definováno takto: *„hospodaření je soubor ekonomicko-správních činností zabezpečujících provoz organizace, mezi které patří správa majetku, získávaní finančních zdrojů a nakládání s nimi, tvorba, čerpání a kontrola rozpočtu, vedení účetnictví, plnění daňových povinností, tvorba vnitřních hospodářských předpisů a plnění ostatních povinností v oblasti hospodaření vyplývajících z právních předpisů i vnitřních předpisů organizace“* (Stejskal, 2012, str. 129).

Mezi cíle hospodaření organizace patří zvětšení významu organizace, zvýšení objemu příjmů (majetku), rozšíření spektra činností a získávaní kvalifikovaných pracovníků.

Hospodaření neziskových organizací je řízeno rozpočtem, který obsahuje jen ty výnosy a náklady, které plynou z hlavní činnosti organizace. (Boukal, 2009)

Činnosti, které se vztahují k hospodaření organizace, jsou velmi rozmanité a vzájemně se překrývají a doplňují. Zahrnují vedení účetnictví, nakládání s majetkem,

finanční řízení, vyhledávání finančních zdrojů, vytváření vnitřních pravidel pro hospodaření, pořádání akcí a projektů a plnění daňových povinností.

Obrázek č. 1: Jednotlivé stěžejní části ekonomiky každé NNO.

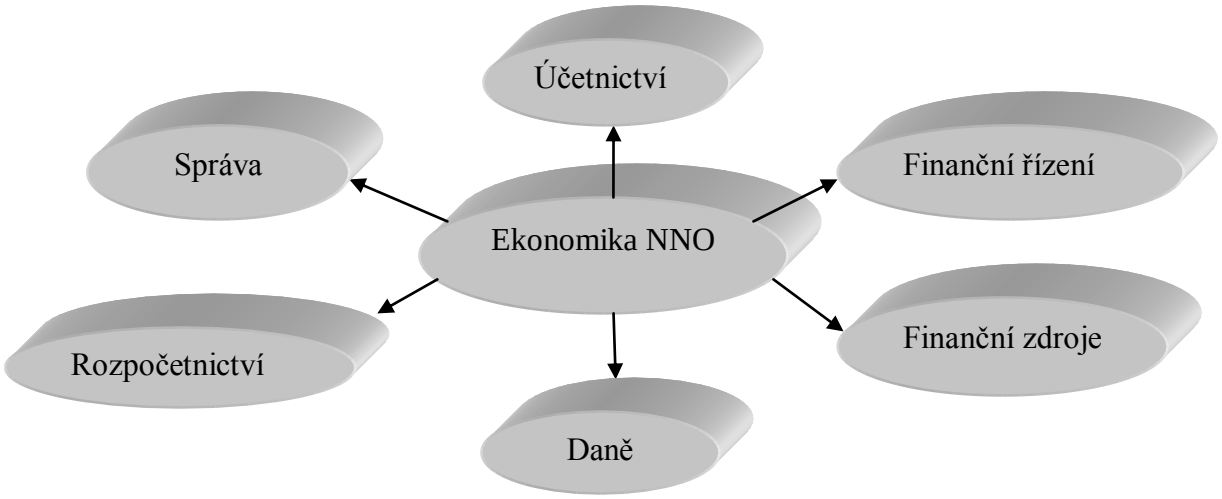

Zdroj: Stejskal, 2012. Str. 130.

3.2.1 Vedení účetnictví

Účetnictví je písemné zaznamenávání informací o hospodaření podniku, a to v peněžních jednotkách. České republice je regulováno zákonem o účetnictví, vyhláškami a opatřeními Ministerstva financí ČR. Účetnictví musí poskytovat věrný, poctivý, úplný a správný obraz skutečnosti. (Stejskal, 2012)

Jelikož neziskové organizace jsou vždy právnickými osobami, mají povinnost ze zákona vést účetnictví a stávají se účetními jednotkami. Účetnictví vedou podvojným zápisem. Zachycují pohyb aktiv a pasiv, dále pohyb nákladů a výnosů a tím samozřejmě výsledek hospodaření.

Zákon o účetnictví přednostně ukládá povinnost vést účetnictví v plném rozsahu, ale pro některé typy neziskových organizací je možnost vést účetnictví v zjednodušeném rozsahu. V zákoně o účetnictví v §13a nalezneme přesnou definici účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Rozhodne-li se účetní jednotka účtovat zjednodušeně, může například spojit účtování deníku a hlavní knihy, dále může účtovat podle svého vlastně vytvořeného účetního rozvrhu, kde uvede pouze účtové skupiny a také spodní hranice pro zařazení do dlouhodobého majetku záleží výlučně na rozhodnutí účetní jednotky. Mezi výjimky patří mimo jiné i obecně prospěšná společnost. (Merlíčková, 2013)

Výkazy z účetnictví

Rozvaha obsahuje informace o aktivech a pasivech. Aktiva představují majetek subjektu, pasiva zdroje financování. Patří k nedůležitějším účetním výkazům.

Výkaz zisků a ztrát podává informace o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření. NNO mají ve svém účetnictví tu povinnost zaznamenávat svoje náklady a výnosy v členění pro daňové a účetní účely. Náklady a výnosy, které jsou předmětem daně z příjmů, odděleně od nákladů a výnosů, které jsou od daně z příjmů osvobozeny. Odděleně zaznamenává ty náklady a výnosy, které předmětem daně vůbec nejsou.

Přehled o peněžních tocích slouží k zaznamenávání informací o tocích peněžních prostředků.

Přehled o změnách vlastního kapitálu je rozpisem položky „vlastní kapitál''. Podává informace o její změně za běžné účetní období.

Příloha doplňuje informace výše uvedených výkazů. (Merlíčková, 2013)

Aktiva

Informace o aktivech organizace jsou zachyceny na výkazu rozvaha. Patří sem dlouhodobý a oběžný majetek. Aktiva dělíme na dlouhodobá, oběžná a přechodná.

Majetek subjektu

Představuje souhrn všech věcí, peněz, pohledávek a jiných hodnot, které organizace využívá k zajištění svých činnosti.

Mezi dlouhodobý nehmotný majetek patří majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok a převyšující částku 60 000 Kč. Jsou to zřizovací výdaje, nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva vytvořená vlastní činností, goodwill, povolenky na emise a preferenční limity. Za dlouhodobý hmotný majetek bez ohledu na výši ocenění se považují vždy pozemky, stavby včetně bytů a nebytových prostor, kulturní památky, drahé kovy a další. Také samostatné movité věci a soubory movitých věcí s dobou použitelnosti delší než 1 rok a s pořizovací cenou převyšující hranici 40 000 Kč. Majetek, o němž nebude účetní jednotka účtovat, jako o dlouhodobém bude účtovat do zásob. Dlouhodobým finančním majetkem jsou dluhové a majetkové papíry, nebankovní půjčky a termínované vklady se splatností delší než 1 rok. Mezi oběžný majetek patří

zásoby, pohledávky, krátkodobý finanční majetek. Charakteristickým rysem je doba použitelnosti kratší než 1 rok a neustále mění svoji podobu. (Merlíčková, 2013)

Pasiva

Na rozvaze nalezneme také informace o pasivech. Pasiva vyjadřují zdroje financování majetku. Dělíme je na vlastní a cizí zdroje krytí.

3.2.2 Náklady a výnosy

Náklady jsou peněžní částky účelně vynaložené pro dosažení užitku (na získání výnosů). Jsou rozhodujícím ekonomickým vstupem do systému. Základní druhy nákladů – provozní (např. materiálové), finanční (úroky) a mimořádné náklady (škody při požáru). (Rektořík, 2007)

Náklady týkající se celé organizace např. nájemné, elektrická energie, spotřeba vody, jsou sledovány odděleně na nepojmenovaném nákladovém středisku. Merlíčková (2013) doporučuje, že je vhodné náklady na nepojmenovaném středisku redukovat, což souvisí s odpovědností za vznik těchto nákladů a snahu o hlídání jejich výše.

Výnosy jsou považovány za protějšek nákladů. Obecná definice zní: peněžní částky získané za určité účetní období bez ohledu na to, zda došlo v příslušném účetním období k jejich úhradě. Oproti tomu příjmy představují kladné peněžní toky. Významnou součástí výnosů jsou tržby za poskytnuté výrobky či služby, a to pod společným zařazením do provozních výnosů. Mimo jiné se musí rozlišovat i výnosy z finanční a mimořádné činnosti. Rektořík (2007) dále uvádí, že mezi kategorii mimořádných výnosů je možno svým charakterem zařadit i dotace a subvence.

Většina prospěšných společností se snaží produkovat svoje služby s co nejnižšími náklady a poskytují je za nízké ceny nebo bezplatně. (Duben, 1996)

Problematika nákladů a výnosu u obecně prospěšných společnosti je obsáhlejší. Obecně prospěšná společnost odděluje náklady a výnosy související s doplňkovými činnostmi od nákladů a výnosů spojených s obecně prospěšnými službami a od nákladů a výnosů spojených se správou obecně prospěšné společnosti. (Hroncová, 2010)

3.3 Financování nestátní neziskové organizace

Kritickou úlohou NNO je její financování – tedy dlouhodobé zajištění finančních zdrojů. Organizace si musí správně zvolit subjekty, které budou zajišťovat dostačující finanční podporu a sdílet jejich poslání. Financování kromě zajištění finančních zdrojů zahrnuje i řízení závazku a aktiv NNO, finanční analýzu a risk management.

Vícezdrojové financování

Autor Šedivý (2009) uvádí, že jednou z důležitých a hlavních podmínek efektivního financování je právě vícezdrojové financování, tzn. *„nutnost zajistit pro neziskovou organizaci více zdrojů, ze kterých je financována, aby nebyla závislá pouze na jednom z nich“* (Šedivý, 2009, str. 66). Dále autor uvádí, že v praxi najdeme mnoho neziskových organizací, které čerpají finance z více zdrojů, avšak pouze jeden je hlavní. Závislost na jednom zdroji financování vede k nestabilnosti celé organizace. (Šedivý, 2009)

3.3.1 Fundraising

Činnost zajišťující financování pro NNO se nazývá fundraising. Zodpovědnost financování nese specializovaný pracovník, tzv. fundraiser (v malých podnicích management). Fundraiserem může být kmenový zaměstnanec nebo externí specialista. (Boukal, 2009)

Fundraising je *„systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů, které nezisková organizace potřebuje k realizaci svého poslání prostřednictvím jednotlivých projektů.“* (Boukal, 2013, str. 34) Důležitá je systematičnost a soustředění se na možnost podpory nejenom finančního charakteru. Tím je myšleno hmotné zdroje, práva, informace, práce a služby. Boukal také navrhl do češtiny překlad fundraisingu jako „pěstování fondů“.

Poláčková překládá význam slova fundraising jako *„zvyšování či budování finančního obnosu, určeného k určitému cíli‘‘* (Poláčková, 2005, str. 11). Jedná se o zvyšování finančních prostředků k realizaci veřejně prospěšných činností v různých oblastech.

Oslovenými dárci bývají jednotlivci, firmy, nadace, státní úřady, orgány EU a další. Lze definovat metody pro získání podpory z určitého zdroje. Pořádat benefiční akce, veřejné sbírky, prodávat výrobky, dárcovské sms – DMS, členské příspěvky a další. Úspěch fundraisera tkví v umění namíchat různé metody pro daný zdroj. (Boukal, 2009)

3.4 Druhy financování

3.4.1 Veřejné financování

Jsou nejčastěji definovány jako *„peněžní vztahy vznikající v souvislosti s tvorbou, rozdělováním a použitím peněžních fondů, spojených s činnostmi veřejných institucí“* (Hamerníková, 2000, str. 53). Je zaopatřeno institucemi státní správy (ministerstva) a financováním z krajských, městských a obecních rozpočtů. Probíhá z veřejných rozpočtů především na základě dotační politiky. Hlavní oblasti dotační politiky vůči NNO jsou poskytování sociálních služeb, ochrana a podpora zdraví, ochrana kulturního dědictví, drogová problematika a jiné. Jestli organizace plní poslání z některých z výše uvedených oblastí, splňuje podmínky pro čerpání dotací.

Možnosti financování z veřejných zdrojů zahrnují také zdroje související se zadáním veřejné zakázky, zdroje vyplývající ze smluv o poskytování služeb nebo financování z Nadačního investičního fondu. (Boukal, 2009)

Fondy Evropské Unie jako zdroj financování

Před vstupem ČR do Evropské unie mnoho neziskových organizací využívalo finanční prostředky z fondů, tzv. předvstupní pomoci. Programy typu PHARE, ISPA a SPARARD. Jako členská země však ČR získala přístup k mnoha finančním prostředkům z rozpočtu EU, jako např. národní programy (především strukturální fondy) nebo komunitární programy.

Strukturální fondy

Slouží jako nástroj k dosažení sociální a ekonomické soudržnosti zemí EU. Finanční zdroje z těchto fondů jsou určeny na projekty méně rozvinutým regionům EU. Patří sem Evropský regionální rozvojový fond (ERDF), který se využívá k pomoci zaostávajícím regionům a průmyslovým oblastem a Evropský sociální fond (ESF), který financuje projekty typu, jak řešit nezaměstnanost a pomáhají znevýhodněným zapojit se do pracovního procesu. (Boukal, 2013)

3.4.2 Financování z neveřejných zdrojů

Finanční podporu z neveřejných zdrojů poskytují individuální dárci, firemní dárci a tuzemské i zahraniční nadace.

Individuální dárci

Jedná se o dárcovství jednotlivců, ve společnosti pod rozšířenějším označením charita. Důležité je dlouhodobé utváření vztahu s jednotlivými dárci. Dle Boukala (2013, s. 77) je individuální dárcovství *„postavené na budování osobního vztahu mezi neziskovou organizací a jejími dárci.“*

Kromě hmotných, nehmotných a finančních darů mohou také dárci poskytovat vlastní práci, znalosti a dovednosti ve prospěch organizace. Jeden ze stimulů může být i fakt, že fyzické osoby mají nárok na snížení základů daně, pokud celková hodnota daru činí alespoň 2% ze základu daně nebo dosáhla minimálně částky 1 000 Kč. Maximálně lze odečítat 10% z daňového základu (Stejskal, 2012). Pokud je fyzická osoba zaměstnancem, tak by zaměstnanec zaměstnavateli předat potvrzení o poskytnutí daru nejpozději do 15. února následující roku pro účely daňového přiznání.

Firemní dárci

Firmy jsou dalšími důležitými subjekty, zajišťující finanční zdroje pro NNO. Podpora od podnikatelů může mít podobu finančního daru z rozpočtu firmy, sbírky mezi zaměstnanci, odvodu z prodaného zboží, aukce. Stejskal (2012) uvádí, že firemní dárci obvykle darují hmotný dar například nějaké výrobky, než finanční dar.

Význam firemního dárcovství je pro obě strany výhodný. Pro NNO firemní subjekty představují bohatou finanční podporu, na druhé straně pro firmy představuje finanční dárcovství jistou míru marketingu, i když jak Boukal upozorňuje *„podpora NNO by neměla být čistě účelová“* (Boukal, 2013, str. 109).

Sponzoring

Jedná se také o financování podnikatelských subjektů s rozdílem, že podnikatelský podporovatel hledá ve sponzoringu zviditelnění., které obsahuje jejich marketingová strategie. Obvyklý způsob je zveřejnění loga sponzora na webové stránky, výrobek, výroční zprávu NNO atd. Sponzoři tak získávají nové zákazníky pro svoje služby. (Boukal, 2009)

3.4.3 Samofinancování

Samofinancování je důležitou součástí celého procesu zabezpečování finanční stability a nezávislosti organizace. Čím vyšší je míra samofinancování, s přihlédnutím k financování z vlastních zdrojů, tím vyšší je míra nezávislosti organizace (Stejskal, 2012).

Činnost, která NNO umožňuje získat další druhy příjmů mimo dotačních příjmů. Stejskal (2012) uvádí, že samofinancování lze chápat jako jinou hospodářskou činnost organizace. NNO si volí strategie zajišťující příjmy na dobročinné účely pomocí jejich komerčních aktivit. Komerční aktivitu vykonávají na podporu financování sociálních cílů a generují svůj zisk. Organizace chtějí rozšířit či posílit svoje poslání. Děje se to například nabídkou služeb realizovaných organizací pro klienty široké veřejnosti za tržní ceny nebo nabízením nových služeb stávajícím klientům. (Dohnalová, 2012)

3.5 Daně u nestátních neziskových organizací

Nestátní neziskové organizace jsou daňovými poplatníky, mají tedy povinnost odvádět daně. Nicméně díky svému charakteru jsou od většiny daní osvobozeny za určitých v zákoně vymezených podmínek. Daňové zvýhodnění se vztahuje pro neziskové organizace, které nebyly zřízeny za účelem podnikání. Osvobození od daně má dopad na financování veřejně prospěšné činnosti. Jak pokračuje Kraftová (2002) jedná se hlavně o zdanění příjmů z doplňkové činnosti.

Podle Stejskala (2012) ve vyspělých zemích vznikají pro neziskové organizace režimy daňové politiky. Pro rozlišování daňového režimu je nutné zkoumat toky finančních prostředků (Zieltow, 2007). Lze zkoumat tři základní daňové režimy pro toky finančních prostředků do i z neziskové organizace:

a) Osvobození finančních toků neziskové organizace od daní.

Osvobození příjmů z hlavní a vedlejší činnosti od daně z příjmů právnických osob. Osvobození od majetkových daní (daně z nemovitostí, daň dědická atd.) a daň z přidané hodnoty.

b) Úlevy na daních neziskovým organizacím.

Druhý režim je založen na tom, že organizace je poplatníkem daně. Žádné finanční toky tedy nejsou osvobozeny od daně, ale svoji daňovou povinnost může snížit.

c) Úlevy na daních přispěvatelům.

Přispěvatelé mohou uplatnit svůj příspěvek (dar) jako nezdanitelnou část základu daně nebo odčitatelnou položku.

3.5.1 Daň z příjmů

Tato daň je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Součástí je i zdanění právnických osob, kde je řešena také problematika neziskových organizací. Zdanění neziskových organizací je nejobtížnější kapitola zákona o daních z příjmů. U podnikatelského subjektu je postup prostý. Podnikatelský subjekt pomocí účetnictví stanoví rozdíl mezi příjmy a výdaji, který se stává základ pro výpočet daně z příjmů. U daně z příjmů právnických osob rozlišujeme dva druhy příjmů – výnosy z činností a výnosy z nakládání s majetkem. Organizace tedy vykonává určitou činnost, dosahuje příjmů a u těchto příjmů musíme určit, zda jsou zdanitelné či nezdanitelné. Ještě je tu druhý druh příjmů, kam patří výnosy z pronájmu majetku a také výnosy z prodeje majetku.

Většina organizací třetího sektoru daně z příjmů neplatí a o využití daňové úspory v rámci hlavní činnosti rozhoduje sama. Hlavní činnost je tedy od daně ulehčena, naopak její doplňková činnost je daní zatížena stejně jako u podnikatelského subjektu.

Předmětem daně jsou vždy příjmy (výnosy) z reklam, z členských příspěvků a příjmy z nájemného. Naopak předmětem daně nejsou příjmy získané zděděním nebo darováním nemovitosti nebo movité věci, příjmy z dotací a příspěvků, příjmy z úroků z vkladů na běžném účtu atd. Příjmy, které jsou předmětem daně, ale jsou od daně osvobozeny, jsou příjmy státních fondů, příjmy z loterií, příjmy související s výkonem dobrovolnické služby a jiné. (Merlíčková, 2013)

3.5.2 Daň z přidané hodnoty

Tuto daň spravuje zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty. Za předmět daně se považuje dodání zboží, převod nemovitost nebo prodej zboží. Podle nového zákona musí organizace rozhodnout, zda její plnění je úplatné či není. Je-li úplatné, pak se stává předmětem daně z přidané hodnoty. Oproti předchozímu zákonu č. 588/1992, o DPH se jedná o změnu, z předchozího zákona vyplývalo, že DPH podléhaly všechny příjmy, kterých organizace dosahovala z doplňkové činnosti. (Merlíčková, 2013)

3.6 Finanční analýza

Při hodnocení ekonomické situace podniku v komerčním i neziskovém sektoru je finanční analýza velmi důležitá. Důvody, které uvádí Sedláček (2011) je proměnlivost ekonomických dat, jejich obtížné zpracování, neexistence obecně platných hodnot ukazatelů a teoretických modelů prosperujících firem. Definic je mnoho, avšak podle Růčkové (2011) je nejvýstižnější definice, která říká *„finanční analýza představuje systematický rozbor získaných dat, která jsou obsažena především v účetních výkazech"* (Růčková, 2011, str. 9).

Podstatou finanční analýzy je za prvé prověřit zdraví podniku a za druhé vytvořit základ pro finanční plán. Z časového hlediska tedy můžeme říct, že má smysl ve dvou rovinách a to ohled do minulosti a tak zjistit vývoj společnosti až do současnosti. Druhou rovinou je finanční plánování do budoucnosti – krátkodobě spojené s běžným chodem firmy i dlouhodobě související s rozvojem firmy. (Růčková, 2011)

Zkoumá vztahy mezi finančními ukazateli a informacemi, identifikuje problémy. Podkladem finanční analýzy je účetnictví, neboť nám poskytuje informace o hospodaření. Východiskem jsou účetní data obsažená z účetních výkazů. (Sedláček, 2011)

Analýza poměrových ukazatelů

Poměrové ukazatelé jsou považovány za základní nástroj finanční analýzy a zároveň nejčastěji používaným rozborovým postupem. Jak uvádí Knápková (2013) především proto, že umožňuje rychlou představu o finanční situaci v celém podniku.

3.6.1 Ukazatele rentability

Rentabilita patří pro ziskové firmy k tradičním finančním ukazatelům, pro neziskový sektor představuje podle Kraftové (2002) jeden z nejdiskutovanějších problémů. Zisk není smyslem činnosti těchto firem v jejich hlavní činnosti, v jejich doplňkové činnosti však ano. Kraftová navrhuje pro analýzu rentability například tyto ukazatele:

a) Pro doplňkovou činnost ukazatel rentability nákladů.
b) Pro hodnocení finančního vztahu mezi hlavní a doplňkovou činností ukazatel míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti.
c) Pro hodnocení vývoje nákladové rentability komparace pozice haléřového ukazatele nákladovosti vůči ψ. (Kraftová, 2002)

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

$$r_{NDČ} = \frac{HV_{DČ}}{N_{DČ}} \times 100;$$

kde $r_{NDČ}$ je rentabilita nákladů doplňkové činnosti,

$HV_{DČ}$ - hospodářský výsledek doplňkové činnosti,

$N_{DČ}$ - náklady doplňkové činnosti.

Cílem je maximalizace. Doplňková činnost má charakter podpory hlavní činnosti a vede k zainteresovanosti pracovníků. Pokud výsledek bude vykazovat zápornou hodnotu, organizace by měla od doplňkové činnosti opustit.

Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

$$Z" = \frac{zisk_{DČ}}{ztráta_{HČ}} \times 100;$$

kde Z“ je míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti,

$zisk_{DČ}$– hospodářský výsledek z doplňkové činnosti implicitně v kladné hodnotě,

$ztráta_{HČ}$– hospodářský výsledek z hlavní činnosti implicitně v záporné hodnotě.

Ukazatel nelze kvantifikovat, pokud je hospodářský výsledek z hlavní činnosti nulový. Představuje hodnotu, jak je zisk z doplňkové činnosti pokryt ztrátou z hlavní činnosti v procentech.

Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu k ψ

$$HUN = \frac{N_{DČ}}{V_{DČ}}$$

$HUN - \psi \rightarrow \min.;$

kde HUN je haléřový ukazatel nákladovosti,

$N_{DČ}$ - náklady na doplňkovou činnost,

$V_{DČ}$ – výnosy z doplňkové činnosti,

Ψ - zlomový faktor = 0,6180339.

Čím více se ukazatel nákladovosti doplňkové činnosti blíží zlomovému faktoru Ψ, tím lepší je je ekonomický výsledek doplňkové činnosti. (Kraftová, 2002)

3.6.2 Ukazatele zadluženosti

Zadluženost nám vyjadřuje skutečnost, že podnik využívá k financování svých aktiv cizí zdroje neboli dluh. Čím vyšší zadluženost tím vyšší riziko, protože podnik musí

být schopen splácet své závazky i tehdy, kdy se mu nedaří. Zadlužení firmy není ale pouze negativní charakteristika podniku. Knápková poukazuje na to, že při zadluženosti je cizí kapitál levnější než vlastní. To je dáno faktem, že úroky z cizího kapitálu snižují daňové zatížení podniku. Úrok jako náklad snižuje zisk, ze kterého se odvádí daň. (Knápková, 2013)

Celková zadluženost

$$Celková\ zadluženost\ = \frac{Cizí\ zdroje}{Aktiva\ celkem} \times 100$$

Základním ukazatel, kterým se vyjadřuje celková zadluženost je poměr celkových závazků a celkových aktiv. Obecně platí čím vyšší je hodnota, tím vyšší je riziko věřitelů. (Růčková, 2011) Doporučená hodnota podle Knápkové (2013) a na kterou se odvolává další řada autorů je mezi 30-60%.

Úrokové krytí

$$Úrokové\ krytí\ = \frac{EBIT}{Nákladové\ úroky};$$

kde EBIT je zisk před úroky a daněmi.

Vypovídá o tom, kolikrát převyšuje zisk placené úroky. Pokud se ukazatel rovná 1, hodnota nám značí, že na zaplacení úroků je třeba celý zisk. (Sedláček, 2011) Tato hodnota není pro podnik dostačující, proto oborná literatura uvádí doporučenou hodnotu tohoto ukazatele vyšší než 5. (Růčková, 2011) Autorka Kislingerová (2005) popisuje výpočet zisku před úroky a daněmi.

Koeficient samofinancování

$$Koefcient\ samofinancování\ = \frac{Vlastní\ kapitál}{Aktiva\ celkem}$$

K měření zadluženosti se používá ukazatel, který měří poměr vlastního kapitálu a celkových aktiv. Dle Růčkové (2011) jeden z nejdůležitějších poměrových ukazatelů zadluženosti a také je považován za doplňkový ukazatel k ukazateli celkové zadluženosti. Jejich součet by měl dát přibližně hodnotu 1.

3.6.3 Ukazatele likvidity

Likvidita je souhrn všech likvidních prostředků, které jsou k dispozici pro úhradu všech svých závazků. Ukazatelé *„charakterizují schopnost dostát svým závazků.“* (Sedláček, 2011, str. 66) Poměřují to, čím je možno platit a tím, co je nutno zaplatit.

Sedláček zmiňuje vzájemnou podmíněnost likvidity a solventnosti. Solventnost znamená, že podnik má část majetku ve formě peněz nebo ve formě pohotově přeměnitelné v peníze.

Okamžitá likvidita

$$L_I = \frac{KFM}{KZv};$$

kde L_I je okamžitá likvidita,

KFM – krátkodobý finanční majetek;

KZv – krátkodobé závazky.

U firmy ziskového sektoru je hodnota kolem 0,2. Peníze tedy představují asi 1/5 hodnoty závazků. V neziskovém sektoru je tato hodnota vyšší. (Kraftová, 2002) Doporučené hodnoty podle Knápkové (2013) se pohybují v rozmezí 0,2 – 0,5. Vysoké hodnoty dokazují neefektivní využití finančních prostředků.

Pohotová likvidita

$$L_{II} = \frac{KFM + Po}{KZv};$$

kde L_{II} je rychlá likvidita,

KFM – krátkodobý finanční majetek;

Po – krátkodobé pohledávky,

KZv – krátkodobé závazky.

Hodnota se podle Růčkové (2011) pohybuje kolem 1 až 1,5. Kdy hodnota 1 představuje vyrovnanost mezi krátkodobými pohledávkami a závazky. Podnik je v takové situaci schopen se vyrovnat se svými závazky aniž by musel prodat své zásoby.

Čistý pracovní kapitál

$$PK = OA - KZv;$$

kde PK je pracovní kapitál (čistý pracovní kapitál),

OA – oběžná aktiva,

KZv - krátkodobé závazky.

Čistý pracovní kapitál zastupuje prostředky, které má organizace k dispozici pro provozní činnost. Absolutní ukazatel likvidity, který na jedné straně představuje krátkodobý majetek a na druhé straně jeho hodnotu snižuje o závazky, které je nutno uhradit (Kraftová, 2002). Růčková (2011) definuje čistý pracovní kapitál jako část oběžných aktiv krátkodobého majetku, který je financován dlouhodobými finančními zdroji a organizace s ním může volně disponovat.

3.6.4 Ukazatele aktivity

Tyto ukazatele měří hospodárnost podniku se svými aktivy. (Sedláček, 2011) Má-li podnik víc aktiv, vznikají zbytečně velké náklady a od toho se odráží nižší zisk. Naopak má-li podnik nedostatečný počet aktiv, přichází o výnosy. Knápková (2013) informuje, že lze tyto ukazatele vyjádřit v podobě obratu jednotlivých položek aktiv nebo pasiv, nebo také v podobě obratu jednotlivých aktiv či pasiv.

Obrat kapitálu

$$obrat\ kapitálu = \frac{V}{K};$$

kde V představují výnosy celkem,

K – kapitál, celková pasiva.

Ukazuje, kolikrát se vrátí kapitál do organizace pomocí stanoveného ocenění její produkce. Cílem je ukazatel maximalizovat (Kraftová, 2002).

Doba obratu pohledávek

$$doba\ obratu\ pohledávek = \frac{\emptyset Po}{\frac{V}{360}};$$

kde V jsou celkové výnosy za rok (V/360 jsou jednodenní výnosy),

ØPo - průměrná hodnota pohledávek.

Zkoumá se vývoj pohledávek ve vztahu k výnosům. Cílem je minimalizace ukazatele. Doporučovaná hodnota je běžná doba splatnosti faktur (Růčková, 2011).

Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

$$poměr\ dob\ obratu = \frac{\frac{\emptyset Po}{PV}}{\frac{\emptyset Zv}{PN}},$$

kde ØPo je průměrná hodnota krátkodobých pohledávek,

ØZv - průměrná hodnota krátkodobých závazků,

PV – provozní výnosy celkem (za rok),

PN – provozní náklady celkem (za rok).

Ukazatel vyjadřuje soulad mezi dobou splatnosti pohledávek a závazků ve vazbě na provozní výnosy a provozní náklady. Stav kolem hodnoty 1 představuje vyrovnaný stav mezi oběma obratovými dobami. Hodnota větší než jedna značí, že doba splatnosti pohledávek je delší než splatnost závazků. Hodnota menší než 1 zobrazuje obrácený stav, kterého organizace chtějí dosahovat (Kraftová, 2002).

4 Vlastní práce

4.1 Denní centrum Barevný svět, o. p. s.

Denní centrum Barevný svět, o. p. s. je nestátní neziskovou organizací se sídlem v Třebíči. Organizace vznikla 1. září 2005 jako součást celorepublikové organizace Sdružení pro pomoc mentálně postiženým ČR (SPMP ČR). Z důvodu změny občanského zákoníku a z důvodu, že organizace poskytovala profesionální sociální služby, se musela od SPMP ČR osamostatnit. Vrcholný orgán SPMP ČR rozhodl o změně právní subjektivity z občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost. Na členské schůzi 25. 8. 2008 zřizovatel Denního centra Barevný svět jednohlasně změnu právní formy schválil. Ke změně právní formy došlo až po novele zákona č. 231/2010 Sb., protože v době schválení změny právní formy docházelo zároveň ke změně zákona o obecně prospěšných společnostech. Přeměna právních forem je administrativně náročná, tudíž byla dokončena až v následujícím roce 2011. Obecně prospěšná společnost byla založena dne 24. 2. 2011. Do rejstříku obecně prospěšných organizací byla zapsána 14. 5. 2011.

Zakladateli organizace jsou Mgr. Kateřina Svobodová a Bc. Alena Hostašová. Orgány společnosti jsou ředitel, správní rada a dozorčí rada.

Poslání organizace

Denní centrum Barevný svět, o. p. s. poskytuje služby pro osoby se zdravotním postižením, zejména pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením ve věku od 16 do 64 let z Třebíče a okolí do 50 km. Svoje služby poskytuje dle zákona č. 108/2006 Sb., zákon o sociálních službách.

Organizace si svoji činnost rozděluje na hlavní a doplňkovou. Hlavní činností je denní stacionář, sociální rehabilitace, chráněné bydlení a ostatní služby jako například výchovné, vzdělávací a aktivizační služby pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením a jejich rodiny i veřejnost, dále pak i pro osoby se zdravotním postižením. Pro zdravotně postižené občany také zprostředkovává různé společenské, sportovní a kulturní akce, vytváří nová pracovní místa a pomáhá při zprostředkování zaměstnání. Doplňkovou činnost organizace vykonává podle živnostenského zákona. Jedná se o výrobu, obchod a služby neuvedené v přílohách 1. a 3., a také hostinskou činnost.

Na obrázku č. 2 je zobrazena struktura služeb společnosti a jednotlivý počet klientů v jednotlivé službě. Více k jednotlivým druhům služeb pod obrázkem.[3]

Obrázek č. 2: Přehled služeb organizace a počet klientů v jednotlivé službě v roce 2013

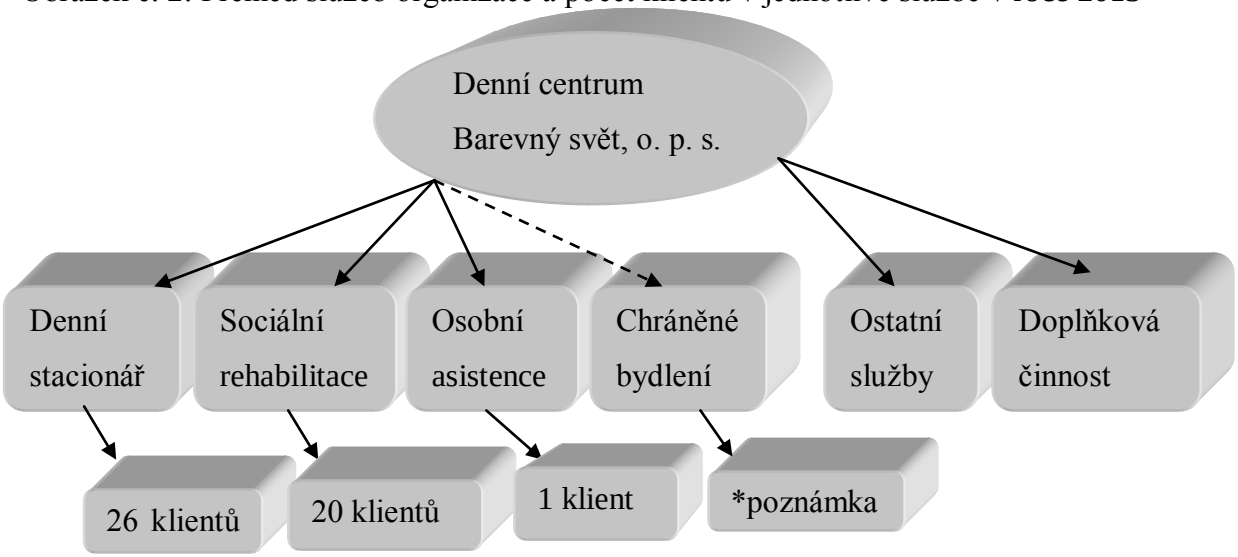

Zdroj: výroční zpráva 2013

*Pozn.: služba chráněné bydlení bude otevřena od roku 2014.

a) Denní stacionář

Denní stacionář poskytuje ambulantní služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku nebo zdravotního postižení a osobám s chronickým duševním onemocněním, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Denní stacionář poskytuje klientovi tyto činnosti:

a) pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu (pomoc při oblékání, pomoc při stravování atd.)
b) pomoc při osobní hygieně či poskytnutí podmínek pro osobní hygienu
c) poskytnutí stravy (chystání svačin, dovážení obědů)
d) výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti (výtvarné činnosti, práce se dřevem, práce na zahradě, cvičná kuchyně, individuální vzdělávání, výlety, kultura)
e) zprostředkování kontaktu se společenským prostředím – podpora společenským kontaktům s vrstevníky
f) sociálně terapeutické činnosti (muzikoterapie, canisterapie)

[3] Výroční zprávy 2011-2013. Web: www.barevny-svet.eu., sekce: O nás.

g) pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí (např. doprovod k lékaři, podpora k jednání s úřady).

Dále zajišťuje klientům fakultativní službu – svoz a rozvoz.[4]

Klienti mohou navštěvovat stacionář každodenně nebo třeba jednou týdně. Nejvyšší denní kapacita je 25 klientů. Klienti uzavírají s organizací Smlouvu o poskytování sociálních služeb, kde jsou přesně vymezené dny pro docházku klientů. Limit tak není překročen. V tabulce č. 7 je uveden počet klientů v období 2005-2013.

Tabulka č. 7: Počet klientů denního stacionáře v letech 2005-2013

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet	17	20	23	22	23	26	30	33	26
b index*	1	1,18	1,35	1,29	1,35	1,53	1,76	1,94	1,53

Zdroj: výroční zprávy 2005-2013

*bazický index - viz metodika

V tabulce můžeme vidět počty klientů v jednotlivých letech a vypočítaný bazický index, který nám zobrazuje růst nebo pokles počtu klientů. Z tabulky můžeme vyčíst, že počet klientů je proměnlivý a od roku 2005 má stoupající tendenci. Nejvyšší nárůst klientů měla organizace od roku 2010, kdy nárůst přesáhl 50%. V roce 2012 denní centrum navštěvovalo 33 klientů, což oproti základnímu roku 2005 stouplo o 94%. Pokles o 41% byl zaznamenán v roce 2013 z 33 klientů na 26 klientů. Pokles počtu klientů byl zapříčiněn otevřením nového stacionáře v Náměšti nad Oslavou nedaleko Třebíče.

Graf č. 1: Vývoj klientů v denním stacionáři v letech 2005-2013

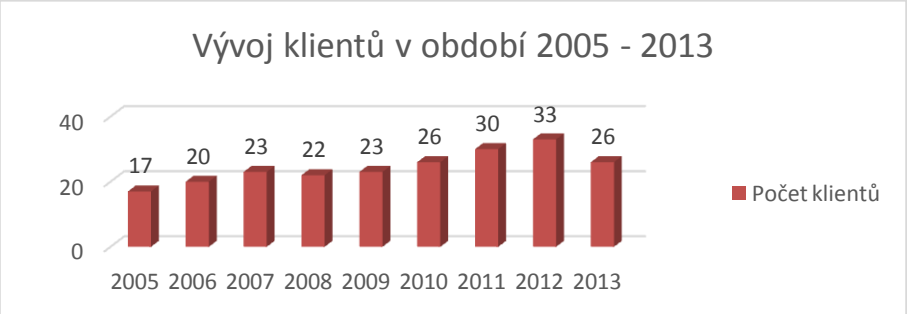

Zdroj: výroční zprávy 2005-2013

[4] Výroční zpráva 2013.

Denní stacionář svým klientům nabízí během dne činnosti v terapeutických dílnách. Každý klient má svůj individuální plán, ve kterém si vybere činnost, kterou chce v dílnách vykonávat. Cílem těchto dílen je zdokonalení v jemné i hrubé motorice, rozvíjení vnímaní, pozornosti, paměti, myšlení, fantazie a celkové osobnosti. Ve výtvarné a textilní dílně si klienti zkouší malovat na papír, hedvábí či jiné textily. Zkouší výrobu ručního papíru, modelují z keramické hlíny, háčkují. V dřevodílně se učí opracovávat dřevo a vyrábět dřevěné trakaře, zápichy do záhonů, vařečky nebo krmítka pro ptactvo. Mezi další dílny patří cvičná kuchyně, školička a domácí práce, kde klienti vyrábí například svíčky. Všechny produkty z dřevodílny a ostatních dílen klienti vyrábí na zakázku pro své sponzorské dárce.

b) Sociální rehabilitace

Tato služba je registrovaná u Krajského úřadu Kraje Vysočina od 1. července 2012. Služba je zaměřená na pomoc a podporu k získání a udržení si pracovního místa pro lidi s mentálním a kombinovaným postižením. Klienti absolvovali nácvik sociálních dovedností. Naučili se obsluhovat elektrické spotřebiče – rychlovarnou konvici, mikrovlnou troubu, ale i parní stanici při žehlení tkanin. Pravidelně navštěvovali knihovnu s výpůjčkou knih, trénovali stravování v restauraci se samostatným výběrem z menu a nácvikem placení. Vše vede k samostatnosti a nezávislosti osob.

Tabulka č. 8: Počet klientů a počet dní provozování služby sociální rehabilitace

Rok	2012	2013	2013/2012
Počet klientů	13	20	1,54
Počet dní	31	184	5,94

Zdroj: výroční zprávy 2012-2013

Ve sledovaném období se počet klientů navýšil o 54%. Počet dní poskytované služby se šestinásobně navýšil od předchozího roku. V roce 2013 byla služba poskytována 184 dní, což je 50% kalendářního roku. Důvodem je zvyšování zájmu o službu ze strany veřejnosti. Jedná se o službu, která v regionu není poskytována žádnou jinou neziskovou organizací.

c) Osobní asistence

Tato služba je poskytována v rámci služby denní stacionář. Osobní asistentka Miloslava Martenková se stará o jednoho klienta.

d) Chráněné bydlení

V září 2012 byla organizace vybrána jako poskytovatel sociální služby chráněné bydlení v Hrotovicích. O službu organizace požádala v roce 2013. Po registraci u Krajského úřadu Kraje Vysočina a zpracování dokumentace má být služba otevřená od roku 2014.[5]

4.1.1 Majetek v užívání organizace

Organizace vlastní rozdílné druhy dlouhodobého majetku, který využívá ke svým službám.

Vlastní jeden automobil Ford Tranzit na svoz a rozvoz klientů v pořizovací ceně 597 960,- Kč. Tento vůz byl pořízen z vlastních prostředků, z grantového programu Kraje Vysočina a půjčkou od Unicredit Bank. Svoz a rozvoz klientů je fakultativní služba, kdy každý klient platí organizaci za cestu v částce 5 Kč / 1 km. Osobní vůz Renault Kango má organizace pronajatý za 1 Kč ročně od reklamní agentury Kompakt z Poděbrad. Povinnost organizace zůstala v platbě pojištění a po ukončení stanovené doby může dojít k prodloužení smlouvy o vypůjčení tohoto vozu. Mezi další dlouhodobý hmotný majetek řadí masážní křeslo v hodnotě 50 000 Kč a zmrzlinový mrazící pult v hodnotě 100 000 Kč.

Za drobný hmotný majetek považuje tkalcovský stav v hodnotě 30 000,- Kč, kávovar, lednice, počítače a další majetek s pořizovací cenou nižší než 40 000,- Kč. Mezi nehmotný majetek organizace řadí účetní i antivirový software.

Organizace sídlí v pronajaté budově, která je ve vlastnictví města Třebíče. Roční nájem za prostory, které organizace využívá je 1,- Kč. Město Třebíč je jeden ze základních zdrojů financování organizace. Získané dotace by se tedy při vyšším nájmu vracely zpět.

[5] Výroční zpráva 2012.

4.1.2 Zaměstnanci organizace

Organizace zaměstnává několik zaměstnanců. Následující tabulka se skládá z počtu zaměstnanců, kteří pracují v jednotlivých službách organizace v roce 2013. Ve službě chráněné bydlení, která bude otevřena od roku 2014, organizace zaměstná 3 pracovníky.

Tabulka č. 9: Počet zaměstnanců v roce 2013

Služba	Počet zaměstnanců
Denní stacionář	**8**
Sociální rehabilitace	**3**
Provozní zaměstnanci celkem	**4**
z toho: ředitelka	1
účetní	1
uklízečka	1
provozní v kavárně	1

Zdroj: konzultace s finanční ředitelkou

Vzdělávání zaměstnanců je jednou z priorit organizace. Pracovníci pravidelně absolvují školení zejména k profesnímu růstu, ale také absolvují ze zákona povinné vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Hodinová zákonná dotace povinného školení je splňována a u některých pracovníků i překročena. V tabulce č. 10 je uveden název školení a počet pracovníků, kteří školení absolvovali v roce 2013.

Tabulka č. 10: Vzdělávání zaměstnanců v roce 2013

Školení	Počet zaměstnanců
Práce s rizikem v sociálních službách	10
Školení odborné způsobilosti řidičů	7
Školení BOZP	11
Odborná stáž Domov bez zámku v Náměšti nad Oslavou	2
Komunikace nadřízený, podřízený a opačně	4
Odborná stáž – Odbor sociálních věcí, Městský úřad Jemnice	2
Odborná stáž – Apla – Vysočina, o. s.	3
Odborná stáž – Úsvit – Havlíčkův Brod	2

Zdroj: výroční zpráva 2013

Mimo zaměstnance do organizace dochází dobrovolnice, stážisté a studenti středních i vysokých škol. Například během roku 2011 poskytla organizace místo 8 stážistům a zaměstnali 1 pracovníka z úřadu práce. V roce 2012 do organizace docházeli 3 dobrovolnice, které poté byly zaměstnány v tréninkové kavárně organizace. V roce 2012 i 2013 organizace našla uplatnění 7 stážistům.

4.1.3 Doplňková činnost organizace

Denní centrum Barevný svět, o. p. s. provozuje také doplňkovou činnost za účelem lepšího využití prostředků společnosti za předpokladu, že nesmí být ohrožena kvalita a rozsah činnosti hlavní. Podíl doplňkové činnosti na celkovém výsledku hospodaření se ve sledovaných letech 2011-2013 pohybuje od 2% až do 34%. Viz kapitola č. 4.1.6. hospodaření organizace.

V doplňkové činnosti se organizace věnuje výrobě a prodeji reklamních a upomínkových předmětů a také balení dárkových předmětů. Tyto předměty klienti vyrábí v již zmíněných dílnách, které jsou činností služby Denní stacionář. Jedná se o ručně vyráběné svíčky, produkty ze dřeva a z textilu a mnoho dalšího. Organizace provozuje kamenný obchod asi 15 km od Třebíče v Jaroměřicích nad Rokytnou, kde tyto produkty prodává.

Klienti organizace také provádí úklidové práce na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou. Nejedná se o pravidelnou službu, ale o nárazové provedení práce například na zámecké zahradě. V zámecké zahradě pěstují byliny, ze kterých pak vytváří produkty v podobě vonných nebo čajových sáčků. I ty se potom prodávají.

Mimo obchod také organizace provozuje kavárnu, přímo na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou. Díky projektům, které organizace zahájila, získali někteří klienti pracovní pozici v této kavárně.

4.1.4 Projekty organizace

Projekt: Rozvoj pracovních terapií Denního centra Barevný svět

Dvouletý projekt byl zahájen 1. října 2010 a ukončen 30. října 2012. Celkové náklady činily 3 321 522,67 Kč. Byl podpořen z Evropského sociálního fondu z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky. Hlavním účelem je vyvinout dva nové koncepty „Tréninkovou kavárnu“ a „Tréninkovou

zahradu“, které by měly zdravotně postiženým osobám poskytnout integraci na trhu práce. Projektu se zúčastnilo 20 klientů. Klienti museli absolvovat motivační kurz a následně praktickou přípravu v tréninkové zahradě a kavárně. Motivační kurz trval 40 vyučovacích hodin, během kterých se klienti učili zvládat stresové situace, jednat a komunikovat (vč. komunikace se zákazníkem) a pochopit základní informace plynoucí ze Zákoníku práce. V kavárně se učili připravovat teplé, studené a míchané nápoje a také jednoduché pokrmy studené kuchyně. Na tréninkové zahradě se učili pečovat o trávník, okrasně osázené plochy, okrasné dřeviny a ostatní stromy.

Po ukončení praktické přípravy nastoupili klienti na tréninková pracovní místa a poprvé v životě si vyzkoušeli, co je to chodit do každodenního zaměstnání.

Projekt: Rozvoj kvality poskytovaných služeb Denního centra Barevný svět

Zahájení ročního projektu se konalo 1. červenec 2011, ukončení v červnu 2012. Cílem bylo zavést procesy, které budou podporovat trvalý rozvoj kvality poskytovaných služeb Denního centra Barevný svět. Procesy kvality byly zavedeny ve vzdělávání zaměstnanců, hodnocení kvality poskytované služby a rozvoji procesů stávajících a nově poskytovaných sociálních služeb. Celkové náklady činily 1 049 783,46 Kč. Podpořen byl z Evropského sociálního fondu z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu České republiky.

Projekt: I my rádi pracujeme

Od 1. března 2013 do 14. ledna 2015 organizace realizuje projekt, který prostřednictvím teoretické výuky a praktické přípravy pomůže zdravotně postiženým osobám získat pracovní místa. Odhad nákladů je 3 400 000,- Kč. Organizace projekt plánuje na necelých 23 měsíců. Do projektu se zapojí minimálně 18 osob rozdělených do dvou skupin dle schopností pracovního a studijního výkonu. Projekt se skládá ze souboru navazujících aktivit, zaměřených na motivaci a podporu při hledání zaměstnání, kurzu sociálních dovedností a obsluhy komunikačních a informačních zdrojů, v návaznosti na potřeby při výkonu práce. Dále navazuje kurz finanční gramotnosti a praktické přípravy – tréninková dílna, zahrada a kavárna.

Graf č. 2: Náklady na projekty v jednotlivých letech (v mil. Kč)

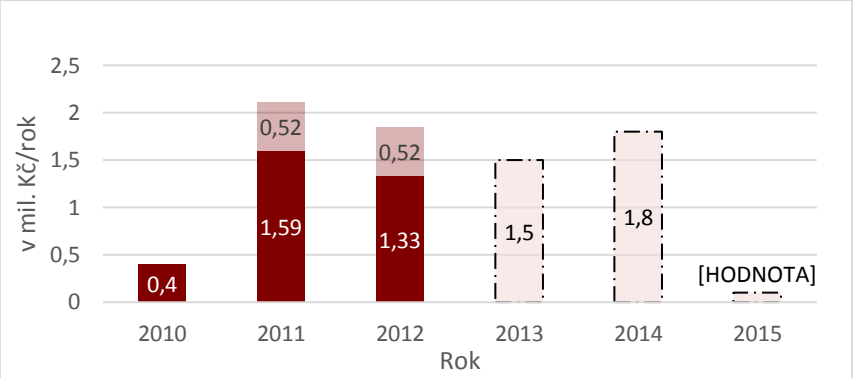

Zdroj: konzultace s finanční ředitelkou

Tmavě červená barva vyznačuje projekt: Rozvoj pracovních terapií Denního centra Barevný svět. Největší podíl nákladů je v roce 2011 z důvodu trvání projektů celých 12 měsíců. Světlá barva v letech 2011-2012 vyznačuje projekt: Rozvoj kvality poskytovaných služeb Denního centra Barevný svět. Nejsvětlejší barva vyznačuje poslední projekt: I my rádi pracujeme, který trval od období 2013-2015. Veškeré vyúčtování projektu bude probíhat po ukončení projektu, a to v březnu 2015. Náklady jsou ve výši předběžné kalkulace.

4.1.5 Financování organizace

Denní centrum Barevný svět, o. p. s. musí každoročně sestavovat rozpočet, podle kterého se řídí. Rozpočet schvaluje správní rada.

Provoz organizace je financován hlavně z dotací státu – Ministerstvo práce a sociálních věci, Evropský sociální fond. Dále pak z grantového systému a příspěvků města Třebíče a mnoho dalších obcí – obec Nová Ves, obec Myslibořice, město Náměšť nad Oslavou, městys Stařeč a další obce z okolí Třebíče. Je také podporován podnikatelskými subjekty a ostatními osobami, které organizaci poskytují nejen finanční, ale také věcné dary.[6]

[6] Výroční zprávy 2011-2013. Web: www.barevny-svet.eu, sekce: Sponzoři.

Tabulka č. 11: Příjmy organizace v roce 2011

Rok 2011	Přidělené prostředky v Kč	Podíl v %
MPSV	1 680 000	32,8
Město Třebíč	673 827	13,2
Kraj Vysočina	144 100	2,8
Úřad práce	32 000	0,6
Celkem – základní zdroje	2 529 927	50,2
Prostředky strukturálních fondů EU	1 243 275	24,3
Ostatní – půjčka kontokorent	705 179	13,1
Nadace zahraniční a tuzemské	50 000	1,0
Sbírky	15 092	0,3
Sponzorské dary	161 770	3,7
Příjmy od klientů	417 709	8,2
Příjmy celkem	**5 122 952**	**100**

Zdroj: výroční zpráva 2011

Provoz organizace pro rok 2011 je financován z uvedených zdrojů. Největší podíl na financování sociálních služeb, tedy služby denní stacionář a sociální rehabilitace, má Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV), město Třebíč, kraj Vysočina a úřad práce. Částka činí celkem 2 529 927 Kč. Na financování projektů organizace využila prostředky strukturálních fondů EU v celkové částce 1 243 275 Kč. Kontokorentní úvěr od banky organizace využila na financování provozních nákladů v období, než obdrží státní dotace. Ostatní zdroje byly použity na financování sociálních služeb.

Graf č. 3: Podíl příjmů organizace v roce 2011 (%)

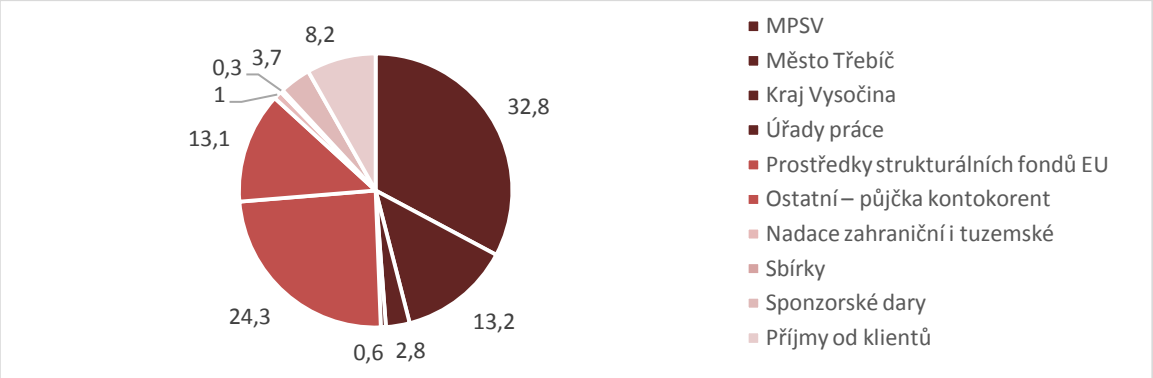

Zdroj: tabulka č. 11

Z grafu můžeme vyčíst, že největší podíl na financování má tedy MPSV a to z 32,8% a dále pak město Třebíč 13,2%. Velkou část grafu zaujímá také financování projektu z ESF, celkem 24,3%.

Tabulka č. 12: Příjmy organizace v roce 2012

Rok 2012	Přidělené prostředky v Kč	Podíl v %
MPSV	1 512 000	44,05
Město Třebíč	469 000	13,66
Kraj Vysočina	312 100	9,09
Úřad práce	62 000	1,81
Via alta	79 864	2,33
Celkem na financování sociálních služeb	2 434 964	70,94
ESF - projekt	997 235	29,06
Celkem financování projektu	997 235	29,06
Příjmy celkem	**3 432 199**	**100**

Zdroj: výroční zpráva 2012

Jako v roce předešlém mezi základní zdroje financování organizace patří MPSV, Město Třebíč, Kraj Vysočina a úřad práce. Částka 2 355 100 Kč putovala od těchto zdrojů na financování sociálních služeb. Příjem ve výši 79 864 Kč od společnosti Via Alta byl poskytnut organizaci na sociální služby a za zaměstnání zaměstnance z projektu jejich společnosti. Projekt byl financován z Evropského sociálního fondu částkou 997 235 Kč.

Graf č. 4: Podíl příjmů organizace v roce 2012 (%)

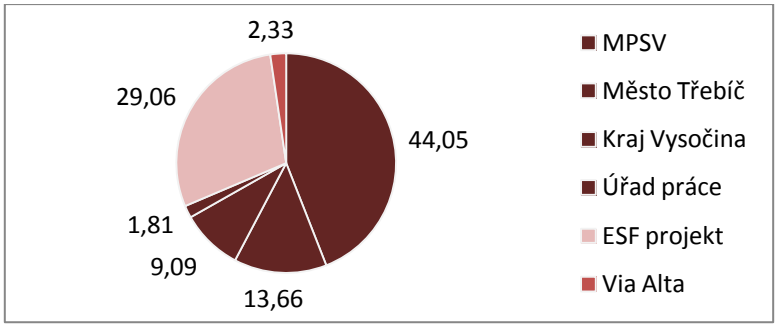

Zdroj: tabulka č. 12

Světlá část grafu patří financování projektu – ESF projekt. To činí 29,06% z celkových příjmů. Tmavé pole pak financování sociálních služeb organizace základními zdroji. Nejvýznamnější zdroj - MPSV 44,05%, město Třebíč 13,66%, kraj Vysočina 9,09% a úřad práce necelými 2%.

Tabulka č. 13: Příjmy organizace v roce 2013

Rok 2013	Přidělené prostředky v Kč	Podíl v %
MPSV	1 716 000	42,25
Město Třebíč	503 000	12,38
Kraj Vysočina	396 000	9,75
Úřad práce	183 209	4,51
Via alta	180 435	4,44
Město Náměšť nad Oslavou	2 000	0,05
Celkem na financování sociálních služeb	2 980 064	73,38
Projekt – OPLZZ*	1 080 761	26,61
Celkem financování projektu	1 080 761	26,61
Celkem	**4 061 405**	**100**

Zdroj: výroční zpráva 2013

*Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

V roce 2013 celkové příjmy dosahovaly výše 4 061 405 Kč, z toho 2 800 209 Kč šlo na financování sociálních služeb. Největší podíl příjmů má Ministerstvo práce a sociálních věcí celkem 42,25%, Město Třebíč 12,38%, kraj Vysočina 9,75% a úřad práce 4,51%. Společnost Via alta poskytla organizaci finance z důvodu zaměstnání jednoho

jejich zaměstnance tentokrát v částce 180 435 Kč. Částka 1 080 761 Kč je příjem na projekt I my rádi pracujeme. Z celkového financování zaujímá financování projektu 26,61%. Další podíly financování viz graf č. 5.

Graf č. 5: Podíl příjmů organizace v roce 2013 (%)

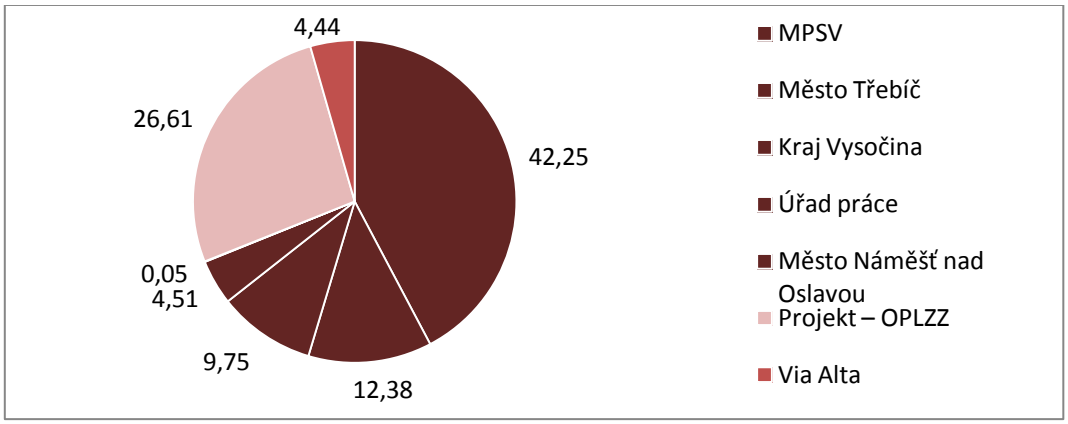

Zdroj: tabulka č. 13

4.1.6 Hospodaření organizace Denní centrum Barevný svět, o. p. s.

Organizace hospodaří dle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Provozuje hlavní i doplňkovou činnost. Je účetní jednotkou a řídí se zákonem č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví. Účtuje v podvojném účetnictví. Za účetní rok považuje kalendářní rok. Směrnice o zařazení majetku je totožná se zákonem o dani z příjmu. Ve svém účetnictví odděluje náklady a výnosy spojené s vedlejší činností, od nákladů a výnosů spojených s obecně prospěšnými službami. Společnost nevytváří fondy. Každý rok musí provést audit hospodaření a zveřejnit výroční zprávu. Termín zveřejnění výroční zprávy určí správní rada, který je určen do 6 měsíců od ukončení účetního období.

Tabulka č. 14: Náklady, výnosy a hospodářský výsledek v jednolitých činnostech organizace v Kč a podíl jednotlivých činností na výsledku hospodaření

Rok	2011		2012		2013	
Činnost	HLAVNÍ	VEDLEJŠÍ	HLAVNÍ	VEDLEJŠÍ	HLAVNÍ	VEDLEJŠÍ
Náklady	2 183	30 476	4 564 376	765 651	5 430 205	577 068
Výnosy	112 604	32 356	4 201 526	950 228	4 770 192	856 108
Výsledek hospodaření	110 421	1 880	-362 850	184 577	-660 013	279 040
Podíl činnosti v % na VH	98	2	66	34	70	30

Zdroj: výroční zprávy z let 2011-2013

V tabulce č. 14 jsou vyčísleny údaje o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku s rozdělením na hlavní a vedlejší činnost organizace. V roce 2011 je vykazován zisk v činnosti vedlejší i hlavní. Hlavní činnost se na výsledku hospodaření podílela z 98%, vedlejší pouze z 2%. Tento malý podíl vedlejší činnosti je zapříčiněn tím, že organizace s vedlejší činnosti teprve začínala. V dalších letech je mnohonásobný nárůst.

V letech 2012 a 2013 je v hlavní činnosti vykazována hodnota záporná. Důvodem ztrátového hospodářského výsledku v roce 2012 bylo financování projektu – Rozvoj pracovních terapií Denního centra Barevný svět a projekt – Rozvoj kvality poskytovaných služeb Denního centra Barevný svět. V roce 2013 byl důvodem projekt – I my rádi pracujeme. Finanční prostředky za projekty byly organizaci vyplaceny vždy zpětně následující účetní období. Kdyby došlo k vyúčtování projektu ještě do konce příslušného roku, ke ztrátě by nedošlo a organizace by mohla disponovat do dalších let se ziskem.

Podíl hlavní činnosti na výsledku hospodaření v letech 2012 dosahoval 66% a vedlejší 34%. V roce 2013 dokonce 70%, vedlejší činnost tedy kolem 30%. Můžeme vidět značný rozdíl a nárůst podílu vedlejší činnosti oproti roku 2011. Důvodem je Živnostenský list na doplňkovou činnost, který organizace získala v roce 2012. Došlo tedy k významnému rozvoji doplňkovou činnosti.

Tabulka č. 15: Hospodářský výsledek celkem (Kč)

Rok	2011	2012	2013
Náklady celkem	32 659	5 330 027	6 007 273
Výnosy celkem	144 960	5 151 754	5 626 300
Hospodářský výsledek celkem	**112 301**	**-178 273**	**-380 973**

Zdroj: výroční zprávy 2011-2013

V tabulce č. 15 je vyobrazen celkový hospodářský výsledek za sledované roky. Jak už vyplynulo z předcházející tabulky a přecházejících informací, Denní centrum Barevný svět, o. p. s. hospodaří v posledních letech se ztrátou.

Graf č. 6: Hospodaření Denního centra Barevný svět, o. p. s. (Kč)

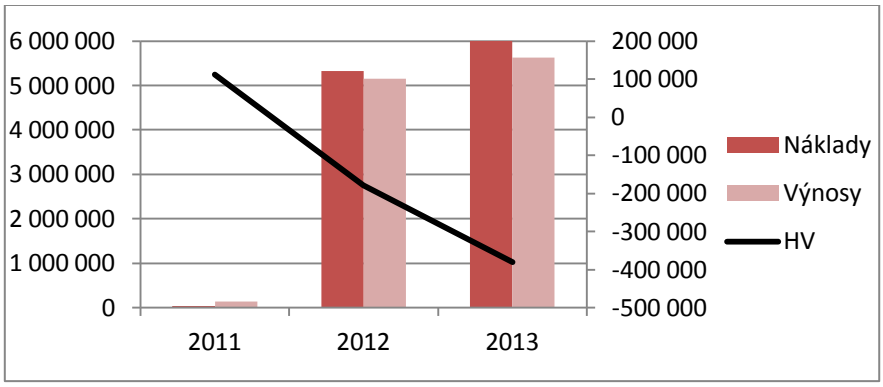

Zdroj: tabulka č. 15

Důvod nízkých hodnot nákladů a výnosů v roce 2011 je ten, že organizace se po změně právní formy stala obecně prospěšnou společností od května 2011. V tomto roce neposkytovala žádné sociální služby pod hlavičkou o. p. s. V té době poskytovala sociální služby ještě jako občanské sdružení. Takovému roku se říká rok nestandardní. V následujících letech jsou hodnoty nákladů i výnosů milionové.

4.2 Finanční analýza Denní centrum Barevný svět, o. p. s.

4.2.1 Ukazatele rentability

Tabulka č. 16: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti (DČ)

Ukazatel	2011	2012	2013
Hospodářský výsledek $_{DČ}$ (Kč)	1 880	184 577	279 040
Náklady $_{DČ}$ (Kč)	30 476	765 651	577 068
Rentabilita nákladů $_{DČ}$ (%)	**6,17**	**24,11**	**48,35**
Míra inflace (%) podle czso	1,9	3,3	1,4

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013; www.czso.cz

Graf č. 7: Rentabilita nákladů DČ (%)

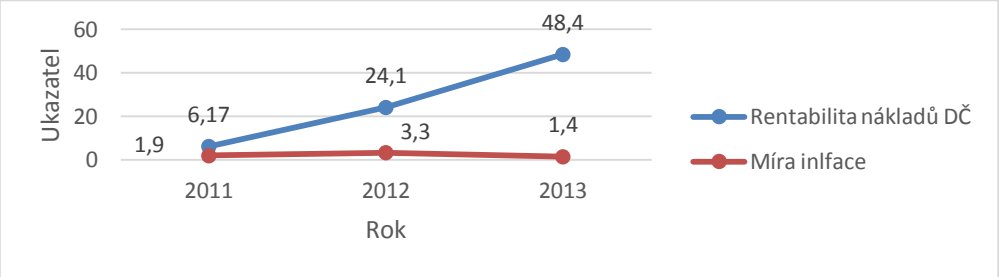

Zdroj: tabulka č. 16

Organizace může doplňkovou činnost provozovat jedině v případě, že je zisková. Prostředky z ní získané podporují hlavní činnost organizace a cílem každé organizace je tento ukazatel maximalizovat. Ve sledovaných letech můžeme vidět jednoznačný nárůst ukazatele. V roce 2013 je rentabilita nákladů doplňkové činnosti 48%. Jedná se tedy o zhodnocení vložených prostředků, které se podílejí na pokrytí ztráty z hlavní činnosti (viz. další ukazatel). Při záporných hodnotách ukazatele by měla organizace doplňkovou činnost přerušit.

Tabulka č. 17: Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

Ukazatel	2011	2012	2013
Zisk $_{DČ}$ (Kč)	1880	184 577	279 040
Ztráta $_{HČ}$ (Kč)	Zisk	362 850	660 013
Míra pokrytí (%)	**x**	**50,86**	**42,28**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Míra pokrytí ztráty z HČ ziskem z DČ nelze v roce 2011 kvantifikovat, z důvodu že organizace disponovala v HČ se ziskem ve výši 110 421,- Kč. Pro další rok je funkce DČ naplňována z 51%, pro rok 2013 mírný pokles na 42%. Ukazatel vyjadřuje, z kolika procent je ztráta z hlavní činnosti pokrývána ziskem z doplňkové činnosti.

Tabulka č. 18: Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů DČ ve vztahu k Ψ

Ukazatel	2011	2012	2013
Náklady $_{DČ}$ (Kč)	30 476	765 651	577 068
Výnosy $_{DČ}$ (Kč)	32 356	950 228	856 108
Haléřový ukazatel	**0,9418964**	**0,8057550**	**0,6740598**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Graf č. 8: Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů DČ ve vztahu k Ψ

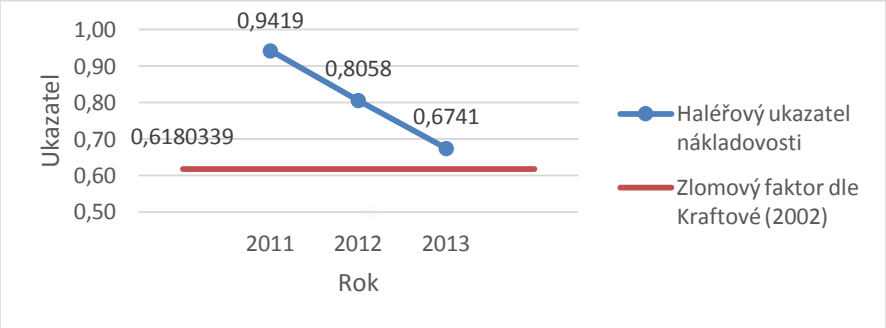

Zdroj: tabulka č. 18

Čím více se haléřový ukazatel nákladovosti výnosů DČ blíží zlomovému faktoru, tím lepšího ekonomického výsledku doplňková činnost dosahuje. Zlomový faktor má hodnotu 0,6180339. Nejhoršího ekonomického výsledku organizace dosáhla v roce 2011. Z důvodu zahájení doplňkové činnosti. Naopak nejlepšího ekonomického výsledku dosáhla v posledním sledovaném roce. Aby v roce 2013 organizace dosáhla úrovně zlomového faktoru dle Kraftové (2002), musely by výnosy z DČ činit 933 767,- Kč.

4.2.2 Ukazatele zadluženosti

Tabulka č. 19: Celková zadluženost

Ukazatel	2011	2012	2013
Cizí zdroje ∑ (Kč)	0	627 922	592 742
Aktiva ∑ (Kč)	112 301	1 005 680	589 509
Celková zadluženost (%)	**0**	**62,44**	**100,55**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

První rok šetření je pro organizaci nestandardní rok. Cizí zdroje mají nulovou hodnotu. Z toho vyplývá, že financovala svá aktiva pouze z vlastních zdrojů. Organizace neměla žádné krátkodobé ani jiné závazky. V roce 2012 aktiva převyšují cizí zdroje, v roce 2013 je tomu obráceně. V roce 2012 se zadluženost vyšplhala na 62,44% a v roce 2013 až na 100,55%. Organizace tedy svá aktiva financuje převážně z cizích zdrojů, protože v průběhu minulých let hospodaří se ztrátou. Cizí zdroje tvoří:

Tabulka č. 20: Struktura cizích zdrojů – největší podíl v %

Rok 2011	**Kč**	**%**
Cizí zdroje	x	x
Rok 2012	**Kč**	**%**
Závazky ve vztahu ke státnímu rozpočtu	322 858	51,42
Zaměstnanci	154 244	24,56
Závazky vůči inst. soc. zabezpečení zdr. pojištění	76 279	12,15
Rok 2013	**Kč**	**%**
Krátkodobé přijaté zálohy	357 090	60,24
Zaměstnanci	130 539	22,02
Dodavatelé	64 129	10,82
Krátkodobé bankovní úvěry	26 911	4,54

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Organizace svá aktiva nejvíce financuje ze svých krátkodobých závazků, ale také z krátkodobých přijatých záloh nebo krátkodobých bankovních úvěrů. Organizace využívá půjčky od banky z důvodů cash-flow problému, aby překlenula období od žádosti o dotaci a jejímu skutečnému obdržení. Obecně se jedná o období od nového roku do března.

Tabulka č. 21: Úrokové krytí

Ukazatel	2011	2012	2013
EBIT dle Kislingerová (2005); (Kč)	112 301	-170 695	-378 526
Nákladové úroky (Kč)	0	7 578	2 447
Úrokové krytí	**x**	**-22,5**	**-154,69**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Graf č. 9: Úrokové krytí

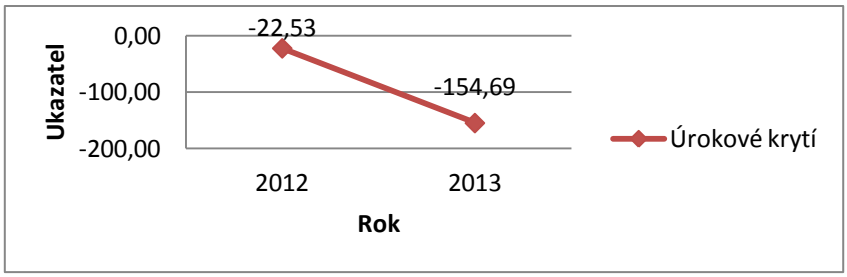

Zdroj: tabulka č. 21

Tento ukazatel nám značí, kolikrát zisk převyšuje placené úroky. V roce 2011 organizace žádné úroky vůči bance nevykazuje, tudíž ukazatel nelze kvantifikovat. V dalších letech je jeho hodnota záporná, protože výsledek hospodaření je ztrátový.

Tabulka č. 22: Koeficient samofinancování

Ukazatel	2011	2012	2013
Vlastní kapitál (Kč)	112 301	377 758	-3 233
Aktiva celkem (Kč)	112 301	1 005680	589 509
Koef. samofinancování (%)	**100**	**37,56**	**-0,55**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Graf č. 10: Koeficient samofinancování

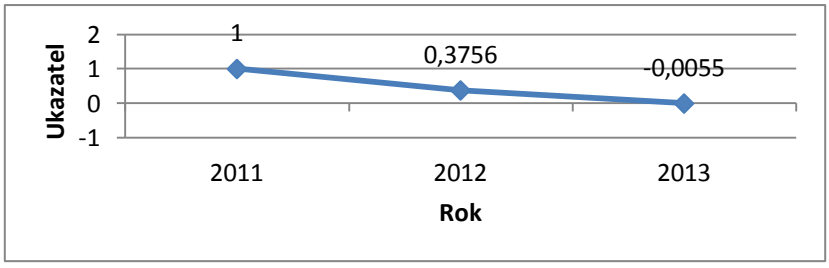

Zdroj: tabulka č. 22

Koeficient samofinancování nám značí, jak organizace financuje svá aktiva vlastními zdroji. Je to doplňkový ukazatel k celkové zadluženosti a jejich hodnoty se mají rovnat jedné. Ve všech letech je toto kritérium splněno. V roce 2011 organizace svá aktiva financovala vlastními zdroji z 100%, v roce 2012 z 37,56% a v roce 2013 je hodnota záporná.

4.2.3 Ukazatele likvidity

Tabulka č. 23: Okamžitá likvidita

Ukazatel	2011	2012	2013
Krátkodobý finanční majetek (dále KFM); (Kč)	23 187	469 920	96 159
Krátkodobé závazky (Kč)	0	627 922	592 609
Okamžitá likvidita	**x**	**0,7484**	**0,1623**
Vyjádření v %	x	74,84	16,23

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Likvidita měří schopnost podniku hradit své závazky. Vysoké hodnoty svědčí o neefektivním využití finančních prostředků. Jelikož organizace v roce 2011 nevykazuje žádné krátkodobé závazky ukazatel nelze kvantifikovat. Další rok je hodnota okamžité likvidity 0,75. V posledním zkoumaném roce je hodnota nižší, a to 0,1623. Obě dvě vykázané hodnoty jsou mimo doporučenou hodnotu, která se pohybuje mezi 0,2-0,5. V roce 2013 vzniká organizaci větší riziko při splacení svých závazků.

Tabulka č. 24: Pohotová likvidita

Ukazatel	2011	2012	2013
KFM	23 187	469 920	96 159
Krátkodobé pohledávky	94 000	83 984	188 460
Krátkodobé závazky	0	627 922	592 609
Pohotová likvidita	**x**	**0,8821**	**0,4803**
Vyjádření v %	x	88,21	48,03

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Hodnota 1 značí dobrou schopnost podniku se vyrovnat se svými závazky, aniž by musel prodat své zásoby. Hodnota 1 je vyrovnanost mezi krátkodobými pohledávkami a krátkodobými závazky. V roce 2012 byla hodnota ukazatele nejvyšší a nejvíce se tak přibližovala doporučené hodnotě. Nízká hodnota pohotové likvidity značí nadměrné množství zásob v podniku, což vede k neefektivnosti podniku. V organizaci dochází k důkladnému rozplánování nákupu materiálu tak, aby na ně postupně měla dostatek finančních prostředků.

Graf č. 11: Okamžitá a pohotová likvidita (v %)

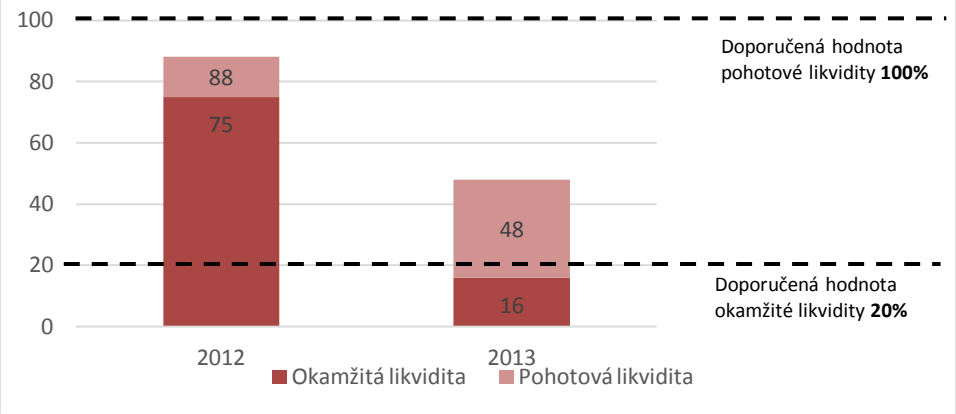

Zdroj: tabulka č. 23; č. 24

V grafu jsou vyobrazeny hodnoty okamžité a pohotové likvidity v porovnání s doporučenými hodnotami. Spodní přerušovaná čára vyjadřuje doporučenou hodnotu okamžité likvidity 20%. Vrchní přerušovaná čára vyjadřuje doporučenou hodnotu pohotové likvidity 100%.

Tabulka č. 25: Čistý pracovní kapitál

Ukazatel	2011	2012	2013
Oběžná aktiva (Kč)	142 301	634 062	343 376
Krátkodobé závazky (Kč)	0	627 922	592 609
Čistý pracovní kapitál (Kč)	**142 301**	**6 140**	**-249 233**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Čistý pracovní kapitál přestavuje prostředky, které má organizace k dispozici pro svou běžnou provozní činnost. V prvním roce organizace nevykazovala žádné závazky, můžeme mluvit o pozitivním výsledku ukazatele. V dalších letech je hodnota záporná. V zájmu společnosti je si udržovat kladnou hodnotu čistého pracovního kapitálu, aby mohla bezproblémově hradit své krátkodobé závazky. V roce 2013 můžeme vidět výrazně záporný výsledek ukazatele, což naznačuje, že organizace svá dlouhodobá aktiva financuje z krátkodobých závazků. To v dlouhodobém horizontu vede k nutnosti přeměně dlouhodobého majetku na oběžný, z něhož se pak hradí krátkodobé závazky.

4.2.4 Ukazatele aktivity

Tabulka č. 26: Obrat kapitálu

Ukazatel	2011	2012	2013
Modifikace: a) výnosy	102 114	3 657 949	4 283 881
b) tržby (Kč)	42 846	1 493 805	1 342 419
Kapitál (Kč)	112 301	1 005 680	589 509
Obrat kapitálu - výnosy	**0,909**	**3,64**	**7,26**
Obrat kapitálu - tržby	**0,382**	**1,49**	**2,27**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Graf č. 12: Obrat kapitálu

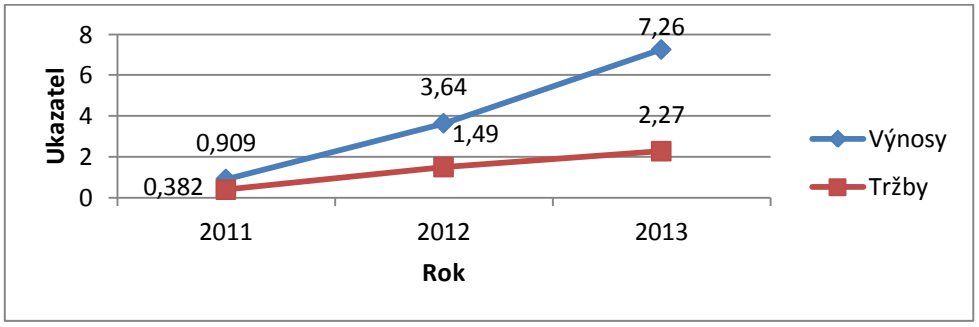

Zdroj: tabulka č. 26

Obrat kapitálu ukazuje, kolikrát se vrátí vložený kapitál do fungování organizace pomocí stanoveného ocenění její produkce. Kvůli charakteru výnosů došlo k modifikaci výnosů na výnosy a tržby. Výnosy obsahují hodnotu dotací, přijatých příspěvků a ostatních výnosů. Tržby představují tržby za vlastní výkony převážně z doplňkové činnosti. Modifikované ukazatelé mají stoupající tendenci.

Tabulka č. 27: Doba obratu pohledávek (výnosy)

Ukazatel	2011	2012	2013
Hodnota pohledávek (Kč)	94 000	83 984	188 460
Jednodenní výnosy (Kč)	403	14 310	15 629
Doba obratu pohledávek (Kč)	**233**	**5,8**	**12,06**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Doba obratu pohledávek nám říká, jak dlouho musí organizace čekat na inkaso plateb za své již provedené tržby. V roce 2011 byla hodnota nejvyšší 233 dní. Nejnižší počet dní byl v roce 2012 a to 6 dní. V roce 2013 se počet oproti předchozímu roku dvojnásobně zvýšil na 12 dní. Doporučená hodnota se uvádí jako běžná doba splatnosti faktur. Cílem organizace je nízká hodnota.

Tabulka č. 28: Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

Ukazatel	2011	2012	2013
Hodnota pohledávek (Kč)	94 000	83 984	188 460
Provozní výnosy (Kč)	144 959	5 151 466	5 625 486
Hodnota závazků (Kč)	0	627 922	592 609
Provozní náklady (Kč)	32 659	5 322 449	6 004 826
Poměr dob obratu kr. pohledávek a závazků	**x**	**0,1381**	**0,3395**

Zdroj: účetní výkazy 2011-2013

Graf č. 13: Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

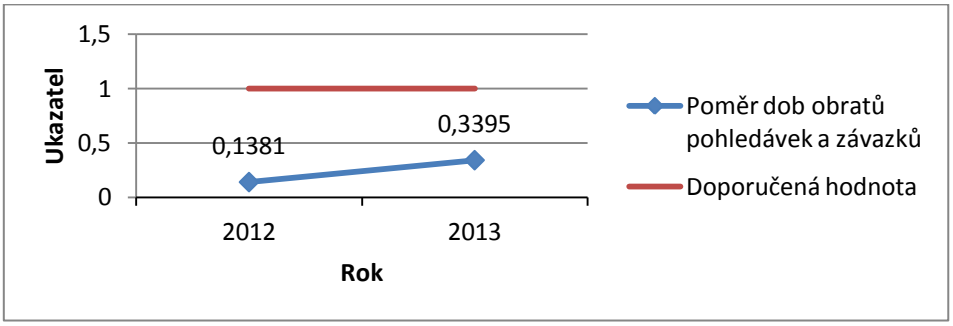

Zdroj: tabulka č. 28

Soulad mezi dobou splatnosti pohledávek a dobou splatnosti závazků ve vazbě na provozní náklady a výnosy by měl vykazovat hodnotu 1. Tento stav kolem hodnoty 1 představuje situaci vyrovnaného stavu mezi oběma obratovými dobami. V roce 2011 organizace nevykazuje žádné krátkodobé závazky, ukazatel pro tento rok nelze kvantifikovat. V dalších šetřených letech má ukazatel stoupající tendenci a zároveň se přibližuje k doporučené hodnotě. V obou případech je hodnota menší než 1, což znamená, že doba obratu pohledávek je kratší než doba obratu závazků. Z toho plyne, že organizace nemá problémy se splatností závazků z pohledávek. Problém je absolutní hodnota pohledávek, která je výrazně nižší než hodnota závazků.

5 Závěr a doporučení

Denní centrum Barevný svět, o. p. s. je nestátní neziskovou organizací, poskytující sociální služby pro osoby se zdravotním postižením. Poskytuje služby – denní stacionář, sociální rehabilitace, osobní asistence v rámci denního stacionáře a novou sociální službu chráněné bydlení, provozovanou od roku 2014. Dále organizace vykonává doplňkovou činnost, zejména se jedná o výrobu a prodej vlastních výrobků. Doplňková činnost organizace se podílí na celkovém hospodářském výsledku kolem 30% až 34%. Rovněž se organizace věnuje pořádání tzv. ostatních služeb, například se jedná o organizování dětského dne pro osoby se zdravotním postižením i veřejnost.

Mezi majetek v užívání organizace se řadí automobil na svoz a rozvoz klientů, masážní křeslo, mrazící pult a vybavení pracovních dílen. Organizace zaměstnává okolo 15 zaměstnanců, včetně finanční ředitelky.

Organizace během sledovaného období zahájila celkem tři projekty, které rozvíjely služby a činnost organizace. Dva projekty dvouleté a jeden roční projekt, které jsou financovány z Evropského sociálního fondu. Tyto příjmy činí 24% až 29% z celkového financování organizace.

Mezi základní zdroje financování organizace se řadí Ministerstvo práce a sociálních věcí, město Třebíč, kraj Vysočina a úřad práce v Třebíči. Dotace v roce 2011 dosahovaly celkové částky 5 122 952 Kč, v roce 2012 celkem 3 432 199 Kč a v roce 2013 pak 4 061 405 Kč. Tyto dotace jsou poskytnuty na financování sociálních služeb – denní stacionář a sociální rehabilitace. Příjmy na sociální služby činí okolo 70% z celkového financování. Zbývajících 30% organizace získává z Evropského sociálního fondu v ČR na financování projektů.

V posledních letech organizace hospodaří v hlavní činnosti se ztrátou. V prvním sledovaném roce sice organizace dosáhla kladného hospodářského výsledku 110 421,- Kč, avšak v dalších letech hospodářský výsledek poklesl na -362 850,- Kč, v roce 2013 dokonce až na -660 013,- Kč. Důvodem ztrátového hospodářského výsledku je financování projektů v jednotlivých letech. Finanční prostředky za projekty byly organizaci vyplaceny zpětně v následujícím období. Kdyby nedocházelo k těmto komplikacím, organizace by do dalších let mohla disponovat se ziskem. Tento záporný výsledek hospodaření v hlavní činnosti se snaží organizace pokrývat svojí doplňkovou činností. Hospodářský výsledek

z doplňkové činnosti v roce 2011 činil 1 880,- Kč, v roce 2012 až 184 577,- Kč a v roce 2013 279 040,- Kč.

Na základě finanční analýzy byly vypočítány ukazatele rentability, zadluženosti, likvidity a aktivity. Rentabilita nákladů se ve všech sledovaných letech pohybovala od 6% až do 48% vždy nad mírou inflace. Bylo zjištěno, že organizace splňuje podmínku pro provozování doplňkové činnosti. Ve sledovaném období doplňková činnost dosahuje ziskového hospodářského výsledku. V případě záporného výsledku by doplňková činnost měla být přerušena. Zisk doplňkové činnosti pokrývá ztrátu z hlavní činnosti v roce 2012 z 50,86% a v roce 2013 ze 42,28%. Nejlepšího ekonomického výsledku z doplňkové činnosti organizace dosáhla v roce 2013. Zisk činil 279 040 Kč.

Dále bylo zjištěno, že organizace financuje svá aktiva z cizích zdrojů, a to z 62% v roce 2012 a v roce 2013 až z 100%. Cizí zdroje tvoří závazky ve vztahu ke státnímu rozpočtu, závazky vůči zaměstnancům a krátkodobé přijaté zálohy. Koeficient samofinancování vyšel v posledním sledovaném roce nulový. Organizace nefinancuje svá aktiva vlastními zdroji z důvodu ztrátového hospodářského výsledku z předešlého období.

Organizaci při financování krátkodobých závazků vzniká riziko, protože ukazatele likvidit jsou daleko za hranicí doporučovaných hodnot. Dalším problémem je nevyrovnanost oběžného majetku a krátkodobých závazků, kde krátkodobé závazky výrazně převyšují oběžný majetek. Tento stav je dlouhodobě neudržitelný a povede k rozprodání dlouhodobého majetku.

Obrat kapitálu se snaží organizace maximalizovat. Doba obratu pohledávek je na výrazně nízkých hodnotách, což je pro organizaci cílové. V porovnání tohoto ukazatele s dobou obratu závazků je doba obratu závazku výrazně vyšší. Problémem však je vysoká hodnota závazků.

Hospodaření organizace se dá zhodnotit ne přímo optimisticky, protože v posledních letech v hlavní činnosti vykazují ztrátu. Pozitivně však můžeme komentovat snahu snížení ztráty z hlavní činnosti ziskovou doplňkovou činností.

Doporučení pro lepší hospodaření a celkový rozvoj organizace do dalších let je v první řadě snaha o lepší a zajímavé služby. Organizace otevírá novou službu chráněné bydlení, kdy klientům bude poskytnuto bydlení při dohledu sociálních pracovnic. V Třebíči jsou celkem tři neziskové organizace, které nabízejí stejné služby a tudíž konkurence je zde velká. Jedná se o jeden nejmenovaný stacionář, kdy je zřizovatelem

město Třebíč a druhý nejmenovaný stacionář, který je součástí celorepublikové charity. Tímto se stává organizace Denní centrum Barevný svět, o. p. s. oslabená a za organizací nestojí zřizovatel, jako je to v obou dalších stacionářích.

Dalším problémem je pro organizaci čekání na vyplacení dotací. O dotace se žádá v září před rokem, na který se požadují dotace, uznávány jsou až téměř třetí měsíc dalšího kalendářního roku. Po celou tuto dobu organizace nemá žádnou jistotu financí a tato situace je pro organizaci velice riziková a náročná. Organizace tuto situaci řeší půjčkou v hodnotě okolo 350 000 Kč. Východiskem a zabráněním těchto situací, by bylo dlouhodobější financování a tudíž i větší garance financí ze strany státu. Větší jistota financí by organizaci napomohla k lepší stabilizaci a celkový rozvoj její činnosti.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BOUKAL, P. Fundraising pro neziskové organizace. 1. vyd. Praha, Grada Publishing. 2013. 264 s. ISBN 978-80-247-4487-2.

BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

DEBBASCH, C. *Neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 127 s. ISBN 80-858-6578-5.

DEFOURNY, J., PESTOFF, V. Images and Concepts of the third sector in Europe. EMES European Research Network 2008. Vlastní překlad.

DOHNALOVÁ, M., DEVEROVÁ, L., ŠLOUFOVÁ, R. Sociální ekonomika, sociální podnikání. Podnikání pro každého. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 132 s. ISBN 978-80-7357-269-3.

DRUCKER, P. *Řízení neziskových organizací: praxe a principy*. 1. vyd. Praha: Management Press, 1994. 184 s. ISBN 80-856-0338-1.

DUBEN, R. *Neziskový sektor v ekonomice a společnosti*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1996, 373 s. ISBN 80-859-6319-1.

HAMERNÍKOVÁ, B. Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. 213 s. ISBN 80-902752-3-0.

HANNAGAN, T. *Marketing pro neziskový sektor*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 1996, 205 s. ISBN 80-859-4307-7.

HRONCOVÁ, M. *Moderní nezisková organizace: základy jejího řízení, metodika a praktické rady v kostce*. Praha: Ateliér vzdělávání, 2010, 150 s. ISBN 978-80-904519-0-2.

KISLINGEROVÁ, E., HNILICA, J. *Finanční analýza: krok za krokem.* Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2005. 137 s. ISBN 80-7179-321-3.

KRAFTOVÁ, I. Finanční analýza municipálních firem. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 206 s. ISBN 80-7179-778-2.

KNÁPKOVÁ, A., PAVELKOVÁ D. a ŠTEKER, K. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2013, 236 s. ISBN 978-80-247-4456-8.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 12. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 256 s. ISBN 978-80-7263-825-3.

NAIR, N., BHATNAGAR, D. Nonprofit Management & Leadership. Spring2011, Vol. 21 Issue 3, p. 293.

OCHRANA, F. *Veřejný sektor a efektivní rozhodování*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-726-1018-X.

OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D. Finanční hospodaření municipálních jednotek: po novele zákona o účetnictví. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.

PEKOVÁ, J., PILNÝ J., JETMAR M. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 488 s. ISBN 978-807-3579-364.

POLÁČKOVÁ, Z. Fundraisingové aktivity: jak získat finanční prostředky od místní komunity. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 120 s. ISBN 80-7178-94-2.

REKTOŘÍK, J. a kol. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru. 2. vyd. Ekopress, 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, c2011, 143 s. ISBN 978-80-247-3916-8.

SALAMON, L. M., ANHEIER, H. K. *Nástup neziskového sektoru: (mezinárodní srovnání).* Vyd. 1. Praha, 1999, 59 s. ISBN 80-902-6331-3.

SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 172. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. *Úspěšná nezisková organizace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, Management (Grada). 154 s. ISBN 978-80-247-2707-3.

ZIELTOW, J. *Financial management for nonprofit organizations: policies and procedures.* John Wiley & Sons: New Jersey, 2007. ISBN 978-0-471-74166-4.

Ostatní zdroje

Oficiální webové stránky Denní centrum Barevný svět, o. p. s., [on-line]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: www.barevny-svet.eu.

Český statistický úřad. Inflace – druhy, definice, tabulky. [on-line]. Aktualizováno 26. 2. 2015. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace.

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. Dostupné z: http://www.novy-obcansky-zakonik.cz/.

Zákon č.563/1991 Sb., zákon o účetnictví.(§13a)

Zákon č. 586/1992 Sb., zákon o dani z příjmů. (§20)

Seznam použitých obrázků

Obrázek č. 1: Jednotlivé stěžejní části ekonomiky každé NNO

Obrázek č. 2: Přehled služeb organizace a počet klientů v jednotlivé službě v roce 2013

Seznam použitých tabulek

Tabulka č. 1: Bazický index

Tabulka č. 2: Ukazatele rentability

Tabulka č. 3: Ukazatele zadluženosti

Tabulka č. 4: Ukazatele likvidity

Tabulka č. 5: Ukazatele aktivity

Tabulka č. 6: Rozdíly mezi ziskovými a neziskovými organizacemi

Tabulka č. 7: Počet klientů denního stacionáře v letech 2005-2013

Tabulka č. 8: Počet klientů a počet dní provozování služby sociální rehabilitace

Tabulka č. 9: Počet zaměstnanců v roce 2013

Tabulka č. 10: Vzdělávání zaměstnanců v roce 2013

Tabulka č. 11: Příjmy organizace v roce 2011

Tabulka č. 12: Příjmy organizace v roce 2012

Tabulka č. 13: Příjmy organizace v roce 2013

Tabulka č. 14: Náklady, výnosy a hospodářský výsledek v jednotlivých činnostech organizace v Kč a podíl činností na výsledku hospodaření

Tabulka č. 15: Hospodářský výsledek celkem (v Kč)

Tabulka č. 16: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti (DČ)

Tabulka č. 17: Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti

Tabulka č. 18: Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů DČ ve vztahu k Ψ

Tabulka č. 19: Celková zadluženost

Tabulka č. 20: Struktura cizích zdrojů – největší podíl v %

Tabulka č. 21: Úrokové krytí

Tabulka č. 22: Koeficient samofinancování

Tabulka č. 23: Okamžitá likvidita

Tabulka č. 24: Pohotová likvidita

Tabulka č. 25: Čistý pracovní kapitál

Tabulka č. 26: Obrat kapitálu

Tabulka č. 27: Doba obratu pohledávek (výnosy)

Tabulka č. 28: Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

Seznam použitých grafů

Graf č. 1: Vývoj klientů v denním stacionáři v letech 2005-2013
Graf č. 2: Náklady na projekty v jednotlivých letech (v mil. Kč)
Graf č. 3: Podíl příjmů organizace v roce 2011 (v %)
Graf č. 4: Podíl příjmů organizace v roce 2012 (v %)
Graf č. 5: Podíl příjmů organizace v roce 2013 (v %)
Graf č. 6: Hospodaření Denních centra Barevný svět, o. p. s. (v Kč)
Graf č. 7: Rentabilita nákladů DČ (%)
Graf č. 8: Haléřový ukazatel nákladovosti výnosů DČ ve vztahu k Ψ
Graf č. 9: Úrokové krytí
Graf č. 10: Koeficient samofinancování
Graf č. 11: Okamžitá a pohotová likvidita (v %)
Graf č. 12: Obrat kapitálu
Graf č. 13: Poměr dob obratu krátkodobých pohledávek a krátkodobých závazků

7 Přílohy

Příloha č. 1: Návrh stanovení ceny u 2 výrobků

Výrobky, které organizace vyrábí v rámci své doplňkové činnosti, se pohybují v různém cenovém rozmezí. Někdy se jedná také o zakázkovou výrobu pro své sponzory. Sestavila jsem kalkulaci podle skutečných nákladů. Obchodní marži organizace stanovuje podle prodejnosti výrobku. Navrhnu 2 ceny s obchodní marží ve výši 50%.

Stanovení ceny vybraných výrobků:

1. výrobek - šátek z hedvábí

- materiál – hedvábí, cena za 40 x 150 cm = 99,- Kč
- pomocný materiál – barvy na hedvábí: cca ¼ z 45 ml barvy = 22,25 Kč (nákupní cena 1 ks barvy po 45 ml = 89,- Kč).

Doporučená marže je 50% = 60,625 Kč.

Navrhovaná cena 1 šátku z hedvábí je 182,- Kč.

Aktuálně se výrobek prodává za 150,- Kč.

2. výrobek – pletený medvídek

- materiál – duté vlákno 100g = 14,75 Kč
  (nákupní cena dutého vlákna po 2 kg je 295,- Kč)
- bavlněná příze 34,- Kč

Doporučená marže je 50% = 24,375 Kč

Navrhovaná cena na 1 medvídka je 73,- Kč.

Aktuálně se výrobek prodává za 50,- Kč.

Doporučené ceny šátku a medvídka se stále pohybují pod hranicí prodejnosti i s navýšenou marží. Nevýhodou obchodu, kde organizace tyto výrobky a mnoho dalších prodává, je její lokalizace. Obchod sídlí v Jaroměřicích nad Rokytnou, kde se počet obyvatel pohybuje kolem 4 tisíc. Kdyby byl obchod lokalizován ve městě Třebíč, kde je počet obyvatel 9 krát vyšší, můžeme mluvit o vyšších tržbách z prodeje výrobků.

Doporučení

Kvalita a sortiment výrobků je dle mého názoru příjemný a rozmanitý a zaslouží si i vyšší ceny. Z toho důvodu se nebojím navýšení cen (viz kalkulace výše). Osobně si myslím, že největším problémem je marketing a hlavně propagace jednotlivých výrobků. Organizace by ze začátku mohla využívat k propagaci svých výrobků sociální sítě. Například sociální síť Facebook, kde náklady by byly prakticky nulové a víc by se tyto výrobky dostaly do povědomí lidí.

Měsíční náklady na propagaci

Náklady	**Cenový odhad**
Založení stránky na sociální síti	0,-
Náklady na reklamu	1 000,-

Spravovat účet může kdokoliv, navrhuji stálého zaměstnance, tudíž nevzniknou další mzdové náklady. Postupně by se organizace mohla propracovat k vlastnímu e-shopu. Dalším faktem je, že organizace nezmiňuje prodej výrobků na svém oficiálním webu. To by se také mělo změnit.

Příloha č. 2: Rozvaha 2011-2013

ROZVAHA			
AKTIVA	**2011**	**2012**	**2013**
Dlouhodobý majetek celkem	**-30 000**	**371 618**	**246 133**
SMV 022	x	701 868	701 898
Nedokončený DHM 042	-30 000	x	x
oprávky 082		-330 250	-455 765
Krátkodobý majetek celkem	**142 301**	**634 062**	**343 376**
Materiál na skladě 112	25 113	40 986	32 304
Zboží na skladě a v prodejnách 132	x	12 159	6 646
Poskytnuté zálohy 314	x	x	5 000
Odběratelé 311	x	10 941	46 706
Ostatní pohledávky 315	x	8 709	x
Pohledávky za zaměstnanci 335	x	x	6 234
Nároky na dotace 346	x	53 334	30 579
Jiné pohledávky 378	94 000	11 000	10 000
Dohadné účty aktivní 388	x	x	94 941
Pokladna 211	18 695	61 655	39 971
Běžný účet 221	4 493	408 264	56 188
Náklady příštích období	x	27 014	14 807
Aktiva celkem	**112 301**	**1 005 680**	**589 509**
PASIVA	**2 011**	**2 012**	**2 013**
Vlastní zdroje celkem	**112 301**	**377 758**	**-3 233**
Vlastní jmění 901	X	443 730	443 703
Účet výsledku hospodaření 963	112 301	-178 273	-380 973
Nerozdělený zisk 932	x	112 301	-65 971
Cizí zdroje celkem	**x**	**627 922**	**592 742**
Dodavatelé 321	x	9 147	64 129
Ostatní závazky 325	x	905	128
Zaměstnanci 331	x	154 244	130 539
Závazky k inst. 336	x	x	1 606

Daň z příjmů 341	x	7 044	x
Ostatní přímé daně 342	x	x	12 339
Závazky k st. Rozpočtu 346	x	322 858	x
Krátkodobé přijaté zálohy 374	x	x	357 090
Krátkodobé bank. Úvěry 231	x	23 169	26 911
Dohadné účty pasivní	x	34 275	x
Pasiva celkem	**112 301**	**1 005 680**	**589 509**

Příloha č. 3

Výkaz zisku a ztrát						
	2011		**2012**		**2013**	
	HLAVNÍ	**VEDLEJŠÍ**	**HLAVNÍ**	**VEDLEJŠÍ**	**HLAVNÍ**	**VEDLEJŠÍ**
NÁKLADY						
spotřebované nákupy celkem	**x**	**30 476**	**640 265**	**576 367**	**988 488**	**448 036**
Spotřeba materiálu 501	x	6 962	555 280	141 296	899 631	86 062
Spotřeba energie 502	x	x	84 985	39 009	88 857	29 506
Prodané zboží 504	x	23 514	x	396 063	x	332 468
Služby celkem	**1 425**	**x**	**483 735**	**31 943**	**619 248**	**37 246**
Opravy a udržování 511	x	x	28 377	x	81 649	x
Cestovné 512	x	x	18 193	x	14 250	x
Ostatní služby 518	1 425	x	437 164	31 943	523 349	37 246
Osobní náklady celkem	**x**	**x**	**3 264 268**	**155 271**	**3 621 145**	**85 394**
Mzdové náklady 521	x	x	2 460 070	125 309	2 739 630	85 394
Zákonné sociální pojištění 524	x	x	770 061	29 962	878 138	x
Zákonné sociální náklady 527	x	x	34 137	x	3 377	x
Ostatní náklady celkem	**758**	**x**	**77 012**	**2 070**	**75 809**	**6 392**
Ostatní pokuty a penále 542	x	x	68	x	x	x
Úroky 544	x	x	7 578	x	2 447	x
Jiné ostatní náklady 549	758	x	69 366	2 070	73 362	6 392
Odpisy 551	x	x	99 096	x	125 515	x
Náklady celkem	**2 183**	**30 476**	**4 564 376**	**765 651**	**5 430 205**	**577 068**

	2011		**2012**		**2013**	
	HLAVNÍ	**VEDLEJŠÍ**	**HLAVNÍ**	**VEDLEJŠÍ**	**HLAVNÍ**	**VEDLEJŠÍ**
VÝNOSY						
Tržby za vlastní výkony celkem	**10 490**	**32 356**	**543 577**	**950 228**	**489 311**	**856 108**
Tržby za výrobky 601	10 490	x	x	103 490	x	140 395

Tržby z prodeje služeb 602	x	x	543 577	107 750	489 311	118 330
Tržby za prodané zboží 604	x	32 356	x	738 988	x	597 383
Aktivace celkem	**x**	**x**	**x**	**x**	**8 076**	**x**
Aktivace vnitro. Služeb622	x	x	x	x	8 706	x
Ostatní výnosy celkem	**x**	**x**	**25 705**	**x**	**25 073**	**x**
Úroky 644	1	x	288	x	814	x
Jiné ostatní výnosy 649	x	x	25 417	x	24 258	x
Přijaté příspěvky celkem	**102 113**	**x**	**200 045**	**x**	**186 328**	**x**
Přijaté příspěvky 682	102 113	x	200 045	x	186 328	x
Provozní dotace 691	**x**	**x**	**3432 199**	**x**	**4 061 405**	**x**
Výnosy celkem	**112604**	**32 356**	**4201526**	**950228**	**4770193**	**856108**